



«Звірства системи не мають терміну давності»

Червоний терор у 1918 році більшовики розпочали, щоб утриматися при владі

» стор. 9



Повернення Караваджо

Викрадене десять років тому полотно видатного італійця повернеться до Одеси

» стор. 3

Вони — солдати



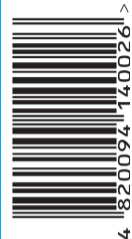
В українсько-французькому документальному фільмі показали історію трьох бійців, що лікуються у столичному шпиталі

» стор. 12

Україна молода

Середа, 25 квітня 2018 року

№ 46 (5362)



Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 26,12 грн
1 € = 31,97 грн
1 рос. руб. = 0,42 грн

Паралельні ліси

Дерева в Україні висаджують під телекамери, а вирубують тихцем

» стор. 5



З Голосіївського парку столиці цієї зими разом з іншими незаконно вирубаними деревами зникли й вікові дуби. За інформацією волонтерів міжнародної природоохоронної організації WWF, йдеться щонайменше про десяток гектарів вибіркової рубки цілком здорових дерев.
Фото з сайта upian.ua.



Віталій Шабунін
керівник Центру протидії корупції

«На нашу думку, Нацрада не мала права назвати прокурорський піар соціальною рекламою. Використовувати посаду Генерального прокурора для політичного піару неприпустимо. Ми б подали позов безвідносно прізвища Генпрокурора. За таке зловживання службовим становищем потрібно нести відповідальність».

■ ФОРУМИ

Бій із «тінню»

Віктор Ющенко знає, де взяти 800 млрд. гривень для економіки країни

Інна СТЕПАНЧУК

У Києві, в Українському домі, відбувся Міжнародний форум BusinessWoman2018. Він зібрав понад тисячу жінок із 20 країн світу зі сфери бізнесу, дипломатії, політиці, влади, освіти й науки, громадської діяльності. Говорили про вплив міжнародної дипломатії та політики на розвиток України. Обговорювали кращі практики ведення бізнесу жінками в Україні й за кордоном.

Ситуація в країні й на міжнародній арені сьогодні безперечно позначається на веденні підприємницької діяльності. У 2017 році в рейтингу легкості ведення бізнесу, який складає Світовий банк, Україна посідала 76-те місце. Тобто правила гри в цій сфері такі, які змушують підприємця більше захищатися і «крутитися», аніж упевнено і прозоро планувати розвиток і власне майбутнє.

«Ми живемо в країні, де 57% економіки перебуває в тіні, — каже третій Президент України Віктор Ющенко. — Кожна четверта гривня — це готівка, а тинь живе з готівкою: чим більше її, тим менше ресурсів. У нас немає кредитної практики. За останні три роки рівень інфляції — більше 50%. Як така країна може прожити? Але тут нема нічого фатального, найбільша проблема — відсутність консолідації. Якщо бізнес буде говорити роздрібно, влада вас ніколи не почує. Тому треба всім говорити одногласно!».

Віктор Ющенко додає, що в економіку країни цілком реально мобілізувати 500 млрд. гривень за рахунок детінізації економіки. «Якщо ми будемо мати 5-7% приросту внутрішнього валового продукту, то нам для цього треба приблизно 500—550 млрд. гривень інвестицій. Де ж узяти ці 550 мільярдів? Детінізація української економіки на 20% мобілізує в обіг 500 млрд. гривень, і якщо виявити ті точки, які втягують українську економіку в «тінь», і демонтувати їх, то ми в обіг повертаємо 500 мільярдів», — переконаний Ющенко.

За його даними, за останні 3,5 року з банківського сектору населення забрало 12 млрд. доларів. «Мобілізувати назад ці 12 мільярдів — означає повернути в український інвестиційний обіг близько 300 млрд. гривень», — каже экс-Президент. Віктор Ющенко наголосив, що тільки ці кошти в сумі дають уже близько 800 млрд. гривень, які можна направити в економіку країни, і це не кажучи про зовнішні позики.

Водночас президент всеукраїнської громадської організації «Асоціація платників податків України» Григорій Катамадзе додає, що ними створено проект Ліберального податкового кодексу, в якому, зокрема, пропонують об'єднати два податки в один-єдиний соціальний внесок і податок на доходи фізичних осіб і встановити його на рівні 32% (а не 41,5%, як зараз). За словами пана Катамадзе, якщо вдасться лібералізувати податкову політику, а також запровадити нульове декларування й амністію капіталу, то через «три роки матимемо зовсім іншу країну».

■ СПІВЧУТТЯ

Висловлюємо щирі співчуття Негричу Миколі Михайловичу з приводу тяжкої втрати — смерті батька — **Негрича Михайла Миколайовича**.

Михайло Миколайович пішов у засвіти на 94-му році життя. Був палким патріотом України, у лавах Української повстанської армії боронив волю і незалежність нашого народу, захищаючи від комуністичного режиму. Побратим легендарного командира повстанців Мирослава Симчича.

Вічна пам'ять!

Віктор Ющенко, Михайло Дорошенко, Віктор Остринський, Олександр Червко

■ АЛЬТЕРНАТИВА

Експортувати продукцію, а не сировину!

Олег Ляшко розповів, як подолати бідність

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Стимулювання експорту готової продукції та обмеження вивозу сировини з України допоможе вирішити проблему простою вітчизняних підприємств. На цьому наголосив лідер Радикальної партії Олег Ляшко, перебуваючи на Вінницькому підприємстві «ViOil». Цей завод із виготовлення соняшникової, рапсової та соєвої олії завантажений роботою лише на 10%. Усе — через брак сировини.

«На цьому підприємстві зараз працює 900 людей. Якби завантаженість заводу була 100% — працювало б у кілька разів більше людей, які отримували б зарплату і мали можливість годувати свої сім'ї. Тому ми категорично проти того, щоб держава дотувала, а ще й повертала ПДВ за експорт сировини. Тільки за експорт готової продукції! Адже продаж сировини — це завжди бідність! Переробили в Україні ріпак, соняшник чи сою та зробили олію — тоді має бути повернення ПДВ. Якщо хочуть вивезти сировину — ніякого повернення ПДВ бути не може!» — пояснив Ляшко ініціатору його команди.

Запровадженням аграрно-сировинного збору можна «вбити двох зайців», переконаний лідер РПЛ: зупинити масштабне вивезення сировини з України та відновити тваринництво на селі. «Минулого року Україна продала 42 мільйони тонн зернових. На цьому заробили



Олег Ляшко подивився, як виробляють олію.

3 мільярди доларів. Якби продали не зернові, а хоча б продукцію первинної переробки, заробили б утричі більше. І не було б потреби сьогодні піднімати ціни на газ в обмін на черговий кредит МВФ. Тому наша команда добивається запровадження аграрно-сировинного збору на вивезення сировини. Той, хто хоче торгувати сировиною, повинен платити аграрно-сировинний збір. Гроші з нього ми пропонуємо направити на дотації селянам, які тримають корів», — розповів народний депутат. Олег Ляшко скуштував продукцію,

виготовлену на заводі. Маргарин нагадав йому смак дитинства. «Для мене велика честь бути на цьому підприємстві. Цей завод — приклад того, як треба вірити в рідну країну, інвестувати і створювати робочі місця. Але, щоб такі підприємства працювали в Україні, має бути правильна державна політика. Політика нинішньої влади натомість така, що замість інвестицій у рідну країну влада краще вивезе дешеву сировину, там заробить гроші й покладе їх на закордонні офшорні рахунки. Ми проти цього!» — зазначив Ляшко. ■

Іван БОЙКО

Підконтрольні бойовикам і російським окупантам інформаційні ресурси продукують «страшилки» про нібито підготовку ЗСУ до провокацій на об'єктах критичної інфраструктури Донбасу під час візиту Президента Порошенка до району проведення АТО.

«Цього разу так зване «міністерство держбезпеки ЛНР» звинуватило українське командування ОТУ «Луганськ» у підготовці диверсії на одному зі складів зберігання вибухонебезпечних речовин ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря», що в Рубіжному. Відповідно до «страшилки», диверсія запланована на час візиту до району проведення АТО Президента України Петра Порошенка і може стати додатковим приводом для введення миротворчої місії на Донбас», — повідомляє штаб АТО.

Українські військові наголошують, що справжні мотиви поширення таких повідомлень невідомі, й водночас уточнюють, що «російсько-окупаційні адміністрації в будь-який спосіб прагнуть створити в суспільстві додат-

■ НА ФРОНТІ

Ворожі «страшилки»

Бойовики лякають цивільних вигадками про провокації «карателів» ЗСУ на Луганщині

кову напругу й сформуванню негативне ставлення щодо питання введення миротворчої місії на Донбас». А ще й дискредитувати захисників України в очах міжнародної спільноти.

Звісно ж, розвідка штабу АТО не виключає ймовірності підготовки й проведення таких терактів саме бойовиками російсько-окупаційних військ. Зважаючи на це, штаб закликає керівництво підприємств Донбасу посилити заходи безпеки та охорони. Військові також наголошують, що українська сторона зацікавлена у стабільній роботі об'єктів критичної інфраструктури Донбасу, мовляв, «сили антитерористичної операції на тери-

торії Донецької та Луганської областей продовжують неухильно дотримуватися Мінських домовленостей по всій лінії розмежування сторін».

Упродовж понеділка ворог здійснив 44 обстріли позицій ЗСУ, четверо українських захисників зазнали поранень, ще один отримав бойову травму. На луганському напрямку ворог гатив зі 120-мм та 82-мм мінометів і гранатометів по укріпленнях ЗСУ поблизу Троїцького, Попасної і в районі Новоолександрівки.

На донецькому напрямку зі 120-мм мінометів окупанти гатили неподалік Водяного, а з 82-мм мінометів — поблизу Шахти «Бутівка». ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

За поданням Центру протидії корупції, котрий очолює Віталій Шабунін, є позов стосовно законності демонстрації на радіо і телебаченні рекламних роликів про діяльність Генерального прокурора Юрія Луценка. Окружний адмінсуд Києва відкрив провадження й призначив на 1 червня підготовче засідання.

ЦПК вважає незаконним те, що Національна рада з питань телебачення і радіомовлення надала статус соціальної реклами, де хвалять Юрія Луценка («Виконуємо закон. Встановлюємо справедливість»). Це означає, що дозволила транслювати її безкоштовно.

Активісти стверджують, що реклама має швидше ознаки політичної,

■ ІМІДЖ

Вуха піару стирчать

Столичний окружний адмінсуд викликає Генпрокурора через телерекламу

а не соціальної, адже пропагує позиції Генпрокурора задля впливу на потенційних виборців, містить маніпуляції та намагання вплинути на глядача, використовує офіційну назву державного органу, містить зображення герба та прапора України. «Реклама містить відеофрагменти з

зображенням Генерального прокурора Юрія Віталійовича Луценка, його прізвища та імені, державну символіку (Державний прапор України), символіку прокуратури, що заборонено», — йдеться у позові.

У Генпрокуратурі поспішили заявити: мовляв, не мають відношен-

ня до виготовлення, замовлення та розповсюдження рекламних роликів щодо роботи відомства і не знають, хто їх замовляв. Але «спалила» прокуратуру ГО «Українська антикорупційна асоціація», котра нещодавно заявила, що є ініціатором створення відео- та аудіороликів, присвячених діяльності Генпрокуратури.

У свою чергу, в «+1+1 media» зазначили, що ролики з рекламою діяльності Генпрокуратури транслювалися в ефірі телеканалу «+1+1» за квотою соціальної реклами після відповідного листа від Нацради з питань телебачення і радіомовлення, до якої, як з'ясувалося, Генпрокуратура таки зверталася з проханням роз'яснити процедуру надання аудіовізуальним матеріалам статусу соціальної реклами. ■

■ ОСНОВИ

Навчання під покровом

Унікальний колегіум для дівчат готується до свого ювілейного випускного

Світлана МИЧКО
Тернопільська область

Такий навчальний заклад в Україні наразі єдиний. Розташований біля однієї з найбільших християнських святинь західного регіону — Маріїнського духовного центру, що у Зарваниці Тернопільщини, — колегіум для дівчат «Знамення» призначений не лише для здобуття освіти, а й для виховання на засадах християнської моралі. Недарма знаючі люди шанобливо кажуть, що дівчатка тут навчаються і готуються до дорослого життя під покровом самої Богородиці.

Повна офіційна назва закладу, який розпочав свою діяльність 1 вересня 2008-го,

— колегіум-інтернат для дівчат із поглибленим вивченням предметів духовно-просвітницького спрямування. Окрім загальних предметів, які вивчають у 10-11-му класах усі українські школярі, тут також є спеціальні курси на вибір: «Естетика», «Філософія», «Психологія», «Етика: духовні засади» та факультативи, як-от «Християнський духовний розвиток», «Релігієзнавство» чи «Історія української культури». Іноземних мов вивчають аж три — польську, німецьку та англійську.

А статус інтернату «Знамення» має тому, що впродовж двох років навчання учениці тут і проживають, маючи змогу бувати вдома лише у вихідні, кому не дуже дале-



Під час одного з минулорічних випускних у колегіумі «Знамення». Фото Світлани МИЧКО.

ко, та на канікулах.

Як повідомили «УМ» у колегіумі, зараз тут навчається 42 дівчат із різних областей України, зокрема, з Львівської, Волинської, Київської, Донецької, Харківської, ну і, зрозуміло, Тернопільської. Після закінчення вони отримають атестати загального де-

ржавного взірця і не всі оберуть подальшу освіту та професію, пов'язані з релігією та релігієзнавством. Але ж головне не це. Головне, як сказав автору цих рядків батько однієї з випускниць, «щоб дитина вміла жити з Богом у серці, чому якраз і навчають дівчаток у «Знаменні».

■ ШЕДЕВРИ

Повернення Караваджо

Викрадене десять років тому полотно видатного італійця повернеться до Одеси

Катерина ЛАЗАНЮК

Подільський районний суд Києва 20 квітня зняв арешт із полотна Мікеланджело Мерізі де Караваджо «Взяття Христа під варту», або «Поцілунок Іуди».

Картину італійського живописця з Одеського музею західного і східного мистецтва викрали у липні 2008-го. Через два роки, у липні 2010-го, її знайшли в Німеччині у затриманих трьох громадян України. Картину повернули в Україну та передали на тимчасове збереження в Національний науково-дослідний реставраційний центр.

Сім років Караваджо був речдоком у кримінальній справі, тому його не можна було повернути до му-

зею. Справа зрушила з місця лише після того, як до Генпрокурора Юрія Луценка особисто звернувся новопризначений директор Одеського художнього музею Олександр Ройтбурд.

«Якось галерист Олександр Ройтбурд, з яким ми познайомилися на Майдані, попросив мене допомогти зняти арешт із викраденої, а потім знайденої міліцією ще моїх часів картини Караваджо. Те, що полотно пролежало під арештом як речовий доказ усі ці 7 років, стало для мене шоком. Тож я пообіцяв втрутитися. Вчора обіцянка була виконана. Тепер нарешті «губернатор» Максим Степанов може відреставрувати шедевр і повернути Одесі-мамі», — повідо-



«Взяття Христа під варту», або «Поцілунок Іуди».

мив Юрій Луценко.

«Взяття Христа під варту» — це єдина в Україні робота італійського художника. Щоправда, існує й версія, що це не оригінал картини Караваджо. За словами Олександра Ройтбурда, не можна довести, оригінал це чи авторська копія, оскільки, окрім одеського, в світі існує ще два такі полотна. Художник часто писав кілька версій одного сюжету. Належність полотна саме пензлю італійського майстра довели в середині 50-х років минулого століття московські мистецтвознавці.

Як повідомила генеральна директорка Національного науково-дослідного реставраційного центру України Світлана Стрельнікова, реставрацію суд дозволив провести саме її центру.

Але в Одесі це заперечують. За інформацією Олександра Ройтбурда, представники Одеської ОДА вже домовилися з послом Італії про те, що картину відреставрують на батьківщині автора, в Венеційській академії. Надскладна реставрація відбується за рахунок італійської сторони.

■ ПОЖЕЖА

Горіли шини

На підприємстві з переробки старих автомобільних покришок поширився вогонь

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах у понеділок сталася масштабна пожежа. У мікрорайоні Хіміків на площі 300 квадратних метрів загорілися старі автомобільні шини. Стоп диму, який стояв на місці пожежі, було видно з усіх мікрорайонів Черкас і на-

віть за містом. Тож по Черкаському гарнізону оголосили підвищений номер виклику.

За словами Костянтина Проценка, речника Черкаського обласного управління ДСНС, на території колишнього заводу хімічного волокна на відкритому майданчику промзони палали старі автомобільні покришки. «Там працювало приватне підприємство з переробки старих автомобільних покришок. У технології переробки шин на важкі нафтопродукти використовували саморобні ректифікаційні колони та легкогорючі розчинники. За попередньою інформацією, пожежа сталася через порушення технологічного процесу, зокрема, розгерметизацію однієї з емностей із розчинником та його розливу на шини», — розповідає «УМ» Костянтин Петрович.

За його словами, коли на місце події прибули перші пожежні розрахунки, площа загорання становила 300 квад-

ратних метрів і через значний вилив розчинника швидко розширювалася.

«Для посилення угруповання рятувальних сил на боротьбу з вогнем до місця пожежі прибули 12 одиниць основної та спеціальної техніки. На бойових ділянках працювали 98 рятувальників, серед яких також були два відділення навчальної пожежної частини Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля», — зазначає Костянтин Проценка.

Він каже, що завдяки оперативним та професійним діям рятувальників удалося зупинити поширення вогню на площі 400 квадратних метрів, а також запобігти закипанню та розгерметизації п'яти емностей із нафтопродуктами, в яких зберігалася 25 кубічних метрів мастила.

Пожежу було ліквідовано через дві години. На щастя, постраждалих немає.

■ ПОЛІТВ'ЯЗНІ

Пекельне пекло

Суд слухатиме сторону захисту Романа Суценка

Ірина КИРПА

У Москві 25 травня міський суд вперше вислухав захист журналіста Романа Суценка. Адвокат незаконно затриманого українця Марк Фейгін надасть нові докази невинності свого підзахисного, а також зачитає клопотання про надання в'язню совісті необхідної медичної допомоги.

Виступити на користь Романа Суценка правозахисник отримав змогу вперше після того, як московський міський суд вислухав аргументи сторони обвинувачення.

— Доказів невинності у нас більше ніж достатньо, — вважає Марк Фейгін. — Суценко ні в чому не винен, проти нього співробітники ФСБ Росії здійснили провокацію, яка коштувала йому свободи та здоров'я.

На думку адвоката, не слід розраховувати на поблажливість суду, який контролюється Кремлем. До того ж процес проходить у закритому режимі. Ще в квітні суд продовжив для українського журналіста термін утримання у СІЗО «Лефортово» до 16 вересня поточного року. Та незважаючи на це, в Романа Суценка є реальний шанс вийти на свободу за програмою обміну військовополоненими вже на початку літа 2018 року.

Український журналіст, позбавлений волі за рішенням Кремля, у стінах в'язниці веде щоденник, робить письмові записи про життя в російському СІЗО, а також регулярно надсилає рідним та близьким свої малюнки.

— Цензори стали лояльніше ставитися до творчості батька, тому зараз ми отримуємо від нього більше повідомлень, аніж це було раніше, — повідомила дочка в'язня совісті Юлія Суценко. — Нещодавно він намалював зимовий пейзаж Андріївського узвозу в Києві, підписавши на зворотному боці малюнка, що це копія роботи українського художника Сергія Брандта. Малюнок виконаний за допомогою кулькової ручки, олівця, соку буряка, лущиння цибулі та чаю. Серед робіт є й морський маяк, який носить назву «Пекельне пекло» та найповніше передає ті почуття й емоції, які зараз відчуває українець, котрий уже другий рік поспіль незаконно утримується в місцях позбавлення волі.

За словами доньки Романа Суценка, у квітні 2018 року вони змогли отримати лише кілька з тих листів, які їхній батько відправляв їще воєни минулого року. Майже половиною його послань «загубилася» в дорозі, так і не потрапивши до рук адресатів.

Нагадаємо, що кореспондент Національного інформаційного агентства «Укрінформ» Роман Суценко був затриманий співробітниками ФСБ 30 вересня 2016 року в Москві, куди він прибув із приватною поїздкою. Журналісту пред'явили офіційне звинувачення за статтю «Шпигунство», санкції якої передбачають термін позбавлення волі до 20 років. У ФСБ Росії заявили, що Суценко є співробітником Головного управління розвідки Міноборони України. Другий рік триває судовий розгляд по справі Суценка, незважаючи на активний протест представників громадськості як в Україні, так і в усьому світі.

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Ринок криптовалют у світі продовжує активно розвиватися, — навіть попри дуже неоднозначне ставлення експертів до цього виду «грошових знаків». Та попри те, що дехто вважає їх різновидом шахрайства чи навіть черговою фінансовою пірамідою, капіталізація криптовалют нещодавно перевищила 400 млрд. доларів. В Україні, щоправда, статус криптовалют досі не визначено: Нацбанк вже вкотре відмовився сказати своє «так» або «ні». Тим часом на ринок активно виходять шахраї, які ловлять у свої тенета українців, що хочуть виглядати фінансово грамотними.

Австралія дозволяє, Іран — проти

Станом на позавчора вартість 1584 криптовалют, якими користуються у світі, перевищила 400 мільярдів доларів. Такі дані наводить компанія CoinMarketCap. Лідером залишається вже добре знайомий нашим співвітчизникам «біткоїн», — із часткою в 37,8% в загальному обсязі. Ціна криптовалюти на вчорашній день становила 8 тис. 918 доларів.

У світі ставлення до криптовалют — неоднозначне. Економічно найрозвиненіші держави дозволили їх обіг, відтак «біток», як називають на сленгу головну криптовалюту, має легальний статус, приносить прибуток у вигляді маржі на обмінні операції тощо. Деякі держави, навпаки, заборонили криптовалюту, деякі, як, наприклад, Росія, — спочатку сказали «ні», а потім вирішили послабити заборону задля досягнення певних внутрішніх цілей. У випадку з росіянами — задля виходу з-під санкцій.

В Ірані, наприклад, повністю вивели криптовалюту із правового поля. Робота з криптовалютами заборонена для всіх фінансових установ і обмінних пунктів країни. «Віртуальні валюти можуть бути використані для відмивання грошей, підтримки тероризму і для платежів між зловмисниками», — йдеться в офіційній заяві Центробанку країни. Нещодавно Комісія з фінансових послуг Південної Кореї (FSC) заборонила у країні проведення будь-яких форм первинних пропозицій монет (ICO), а також всіх видів кредитування в цифрових валютах, включаючи маржинальну торгівлю.

Деякі держави, як, наприклад Іспанія, дозволяють платежі у криптовалютах, навіть виплату заробітних плат. Практично без обмежень використовують віртуальні гроші в Австралії, доволі толерантно ставляться до них у Нідерландах тощо. Євросоюз тим часом починає активно відстежувати криптовалюту на відмивання. Європейський парламент днями затвердив пакет нових заходів для боротьби з відмиванням коштів в країнах Євросоюзу, серед яких і посилення контролю за криптовалютами.

За океаном до проблеми криптовалют залучають правоохоронців. Так, генеральний прокурор Нью-Йорка Ерік Шнейдерман розпочав розслідування 13 криптовалютних бірж. Він направив біржам листи, у яких просив детально відповісти на питання про права власності, керівництво, правила проведення операцій, умови обслуговування, політику конфіденційності, обсяги торгів, використання ботів, а також взаємовідносини із фінансовими установами. «Після завершення всього процесу ми плануємо опублікувати всю інформацію, оскільки метою розслідування є отримання так необхідної суспільству прозорості і підзвітності перед криптовалютним співтовариством», — заявив Шнейдерман.

«Чи є у вас, сер, рахунок у біткоїнах?»

Документ є п'ятим та останнім оновленням Директиви Європейського Союзу щодо боротьби з відмиванням грошей і частково — відповіддю на терористичні напади 2015 та 2016 років у Парижі та Брюсселі, а також на офшорний скандал «Панама Пейперс».

Нові правила надають громадянам право доступу до інформації про бенефіціарних власників фірм, які працюють у ЕС, і допоможуть уникнути коруп-

ВІРТУАЛЬНІ ГРОШІ

Купуй, поки не легалізували!

Криптовалюти в Україні досі перебувають поза законом: держава не отримує податків, власники е-валюти — легального статусу, зате така ситуація розв'язує руки шахраям



Виробництво електронних грошей — майнинг — приносить величезні кошти, але наразі перебуває поза законом. Як і вся криптовалюта.

Фото з сайту cryptonet.biz.

ційного використання компаній, створених для відмивання грошей, приховування багатства та уникнення сплати податків.

Додаткові заходи також дозволять відкрити дані про бенефіціарних власників довірчих фондів і подібних організацій для тих, хто демонструє «законний інтерес». Це дозволить надавати інформацію журналістам-розслідувачам та неурядовим організаціям. Державі члени також зберігатимуть право надавати ширший доступ до інформації відповідно до їх національного законодавства.

Нові заходи також стосуються ризиків, пов'язаних із передплатними картками та віртуальними валютами. Для того щоб припинити анонімність, пов'язану з криптовалютами, платформи обміну ними та віртуальні гаманці, як і банки, повинні застосовувати контроль клієнта з належною обачливістю, включаючи вимоги до перевірки клієнтів. Такі платформи та постачальники послуг зберігання криптовалют також повинні бути зареєстровані, як і компанії, що надають послуги з обміну валютою.

Оновлена директива набере чинності через три дні після її публікації в Офіційному журналі ЄС. Державам-членам буде надано 18 місяців, щоб імплементувати нові норми в національне законодавство.

Розкажіть Нацбанку про біткоїн!..

В Україні ж держава старанно робить вигляд, що проблеми, як і самих криптовалют, не існує. Тобто, не легалізує віртуальні валюти і не забороняє їх. «Біткоїн та інші криптовалюти офіційно не випускає жодна держава світу, не можуть підтвердити їх цінність і легальність обігу», — сказав для преси голова департаменту стратегії і реформ Нацбанку Михайло Відякін. За його словами, ці валюти не можуть називатися платіжним засобом. «Це не валюта, випущена єдиним центральним емітентом конкретної держави», — пояснив Відякін для тих, хто «в танку».

Натомість, за словами чиновника, наша держава не має змоги ухвалювати автономні рішення у фінансовому секторі через гармонізацію вітчизняного законодавства з європейськими нормативами. «Ці валюти ще не випущені жодним центробанком. Чому вони не потрапляють під регулювання готівки? Тому що не мають фізичної форми. Чому не можуть використовуватися як електронні гроші? Тому що не прив'язані до рахунків банків чи інших організацій, які мають фінансову ліцензію. За-

раз процес визначення статусу криптовалют і механізму їх регулювання гальмує відсутність єдиного підходу у європейському законодавстві, адже Україна має на меті гармонізацію українських законів з європейськими», — відзначив представник регулятора.

Хоча при цьому спеціальна робоча група, до складу якої входять співробітники Нацбанку, зараз працює над урегулюванням статусу криптовалют і питанням урегулюванням ринку криптовалют у цілому.

Щоправда, серйозних успіхів на цьому шляху наразі досягнути не вдалося. Тож у державі маємо ситуацію, коли криптовалюти фактично існують. За словами юриста Артема Аф'яна, майнинг криптовалют в Україні вже має свій КВЕД (63.11). «Сам по собі КВЕД для майнингу не вирішує жодних глобальних проблем в індустрії, крім однієї: він свідчить, що майнинг — законний, — каже Аф'ян. — Але це не відповідь на те, як платити податки, як залучати інвестиції, як спілкуватися на цю тему з податковими службами».

За його словами, спочатку Україна зробила для розвитку ринку найкраще з того, що могла зробити — вона взагалі самоусунулася із регулювання проблеми. «Але всьому є межа. Для того, аби криптобізнес міг далі розвиватися, йому треба пояснити правила гри. Адже він уже побував у спрощеній системі оподаткування, вже відбулися різні трансакції, фонди і тому подібне», — каже юрист.

Найбільша, за його словами, проблема полягає у тому, що для банківської системи немає пояснень, що таке взагалі криптовалюта. Існує близько п'яти варіантів, як можна трактувати криптовалюту. І кожен із цих варіантів — законний. «Але поки не обрано один, банк не може обміняти вам криптовалюту, не може забезпечити платіж із цільовим призначенням «криптовалюта». Такі кейси, втім, сьогодні існують, але вони — одиничні випадки, і їх явно не вистачає, щоби бізнес міг нормально працювати», — каже Аф'ян.

Але правове визначення у регуляторі — це ще не всі проблеми. «Звичайне питання: у який рядок балансу внести криптовалюту, — гальмує все», — каже правник.

Чекаємо чітких законів, або Нацбанк біткоїни не майнить!

Законопроекти, які би могли регулювати криптовалюту, існують. Але вони, на думку експертів, — сирі. Наприклад, закон, у якому криптовалюта вказана як програмний код. Що, як відомо, перед-

А ТИМ ЧАСОМ...

Гривня по 29,5?

Українська гривня продовжує зміцнюватися на міжбанківському ринку, — наразі до позначки 26,10 грн. за долар. Втім міжнародні експерти не вірять у надто дорогу гривню, як, наприклад, 23 грн. за долар, що не так давно прогнозували деякі аналітики. За даними агенції Standard & Poor's, курс гривні на кінець 2018 року триматиметься на рівні 29,5 гривні за долар, на кінець 2019 року — 30,5 гривні за долар.

Але потім гривня таки дорожчатиме. Як припускають в агенції, в 2020-2021 роках гривня зміцнюватиметься до позначки 29,8 грн./дол. і 28,80 грн./дол. на кінець року відповідно. Також S&P очікує зростання реального валового внутрішнього продукту України в 2018 році на рівні 3,1% з уповільненням його до 2,9% в 2019-2021 роках.

Номинальний ВВП в 2018 році, на їхню думку, становитиме 3383 млрд. грн., в 2019 році — 3760 млрд. грн., в 2020 році — 4139 млрд. грн. в 2021 році — 4558 млрд. грн.

Інфляція, за цими ж прогнозами, у поточному році становитиме 8,9%, в 2019 році — 7,5%, в 2020-2021 роках — 7%.

бачає отримання роялті, адже програмний код — це авторське право. «А тепер уявіть собі роялті на біткоїн, ліцензійну угоду та наслідки оподаткування», — зауважує Артем Аф'ян.

Ще одне трактування криптовалют — децентралізоване вимірювання вартості, яка може бути виражена і функціонує як наслідок обміну зі збереженням вартості одиниці обліку. Вкрай малозрозуміле визначення, але воно, на думку експертів ринку, найбільш близьке до європейського, ухваленого, наприклад, у Німеччині.

Втім, уже сьогодні в Україні активно працюють різні ініціативні групи експертів, які намагаються напрацювати документи із точним визначенням термінів. «Мета — напрацювати правовий статус токенів, криптовалют, правил оподаткування, визначити статус, умови і вимоги для професійних гравців: що таке криптовалютна біржа, яким правилам вона має підпорядковуватися, які переваги і права вона має. Кінцевим результатом цих старань має стати можливість в Україні вільно і комфортно заробляти криптовалюту, і тоді вона займе своє місце у нашій економіці», — резюмував Аф'ян.

А поки ці абстрактні плани ще не реалізовані, українською криптовалютою вже почали активно цікавитися шахраї. У мережі з'явилися повідомлення про те, що Україна запустила власну криптовалюту, «електронну гривню» eUAN. Про це повідомив спеціалізований ресурс Bitcoin Exchange Guide.

У повідомленні було сказано, що цей «проект національної криптовалюти» спільно розробляли Національний банк України, Держагентство з питань e-government і Міністерство юстиції. На електронній біржі Ethplorer можна побачити трансакції за участі «електронної гривні», які почалися в безрезні цього року. Однак насправді eUAN виявилася фейком — сайт цього «проекту» був зареєстрований групою невідомих осіб 16 квітня. І жодного стосунку до «електронної гривні» Нацбанк та інші держоргани не мають.

Шахраї вирішили зіграти на загальному захопленні криптовалютами. Вони пообіцяли випустити 50 млн. токенів (монет) «електронної гривні». З них 10% — уже до кінця 2018 року. І закликали інвестувати в нову криптовалюту. НБУ застеріг, що робити цього не можна, тому що даний «проект» — обман. ■

Інна ТЕСЛЕНКО

Всеукраїнський День довкілля, який в Україні відзначали четверте, минулого тижня ознаменувався екологічною акцією «Посади дерево миру» за участю міністрів екології та освіти, народних депутатів та представників релігійних конфесій. Чудова ініціатива. Тим паче, що, за словами міністра природних ресурсів Остапа Семерака, протягом двох років на підтримку акції вже висадили близько десяти тисяч дерев. Але і миру з'явилися у Вишгороді, Каневі, Маріїнському парку Києва, Бахмуті, Авдіївці та ще у сотні міст і сіл України. «Цим символічним кроком ми привертасмо увагу суспільства до проблем української природи, до шкоди, завданої довкіллю війною на сході. Древа миру вже озеленюють території церков, національних парків та шкільні подвір'я по всій території України. Відтепер і Київський міський сад прикрашатимуть катальпи, магнолії та липи, які, до речі, чудово очищують повітря», — поради в камері міністр. Погодимось з ним щодо уваги до природи, але принагідно згадаємо й прямо протилежні акції, про які офіційні особи чомусь знову сором'язливо змовчали. В Києві це, для прикладу, одіозний «чкаловський» сквер, за який із чиновниками вже не перший рік воюють мешканці вулиці Гончара; підступно обпратані на догоду варварам парк «Юність», Протасів яр, Володимирська гірка, Пейзажна алея... Навколо останньої, до речі, за підтвердженням Державної екоінспекції, одним махом, доки ні камер, ні випадкових перехожих поруч не трапилося, незаконно вирубили більше сотні міцних здорових дерев. А вони, окрім очищення столичного повітря, ще й надійно підтримували схили Старокиївської гори.

Скільки таких подвійних стандартів щодо заповідної природи по всій Україні — навіть порахувати важко. Втім, знаходяться люди, далекі від чиновницьких крісел, які принаймні намагаються. Великою мірою саме завдяки їхній наполегливості вже прийнято чимало законів, які обмежують винищення лісового господарства. Однак зупинити масову вирубку природоохоронних лісів і парків досі так і не вдалось.

І в більшості випадків вирубки цінних лісів відбуваються за згоди відповідальних органів. Власне, поіншому й бути не може. За словами Петра Тестова, аналітика Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина», йдеться вже навіть не про звичайні, а про унікальні природні заповідники. Причому унікальні не тільки у масштабах України, а й у масштабах Європи, світу.

Ситуація з вирубкою лісів, стверджують активісти, подібна у всіх ре-

СВІЖЕ ПОВІТРЯ

Паралельні ліси

Древа в Україні висаджують під телекамери, а вирубують тихцем



За фактом незаконної масштабної вирубки дерев у Голосіївському парку Києва цього місяця відкрито кримінальне провадження. Але самих дерев уже не повернеш. Фото з сайту unian.ua.

гіонах країни. Скажімо, на Одещині лише протягом 2015-16 років у заказнику Саваранський ліс всуціль вирубили площу у 170 гектарів. «Згідно з останніми нововведеннями у законодавстві, суцільні рубки в заказниках заборонені. Тому лісгосп «перебудувався» і перейшов до вибіркових рубок. На цей рік у заказнику заплановані вибіркові рубки загальною площею 450 гектарів. Вони вже офіційно погоджені, виписані необхідні документи. Це показовий приклад того, що нинішня система Державного лісового господарства абсолютно не виконує належних їй функцій», — розповідає Андрій Плига, координатор волонтерів Всесвітнього фонду дикої природи в Україні.

Найчастіше причиною порушень є саме недосконале законодавство, яке передбачає однакові правила вирубки для всіх лісових територій, включно з природоохоронними. «Маємо чотири різні документи, які навіть не затверджені на одному рівні. Є окремі види рубок, які взагалі не позначені в жодному з цих документів. Більше того, ці документи не виокремлюють природно-заповідний фонд, де мають бути зовсім інші правила. Такий хаос призводить до зручних для «рубак» суперечностей, коли кожен державний орган трактує документи, як йому заманеться», — пояснює ситуацію Ка-

теріна Норенко, аналітик та еколог Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина».

Для вирішення проблеми активісти вимагають розробити окрему процедуру лісовпорядкування для природно-заповідного фонду, засновану на принципах збереження біорізноманіття. Крім того, в Україні було б доцільно запровадити практику створення менеджмент-планів для кожного окремого природно-охоронного об'єкта.

Власне, коли не спрацьовує чиновництво, до збереження цінних лісів на території України долучається громадськість. Щоб навчити громадськість краще розпізнавати правопорушення у лісовому секторі, у рамках проекту «Лісова вартість» проводиться спеціальні тренінги. На Закарпатті такі тренінги вже провели у квітні, в Івано-Франківській області і Чернівецькій — у травні. Кожен, хто став свідком правопорушення, може повідомити про це на сайт «Екомапа». «Ви можете зареєструватися і завантажити повідомлення з фото, координатами і описом порушення. Ця інформація доступна для всіх», — повідомив про новий громадський проект Роман Волосянчук, координатор лісових проектів Всесвітнього фонду дикої природи в Україні. ■

МІКРОФЛОРА

Біологія перемаже синтетику

На зміну синтезованим засобам захисту рослин приходять біологічні

Оксана СОВА

В погоні за продуктивністю сільськогосподарських культур людство останніми роками захопилося хімічними засобами захисту рослин. Справді, отриманими в рослинництві результатами аграрії вже завдячують не стільки класичним селекції та добривам, скільки значному зростанню частки «хімії» в агротехнологіях. Тільки за останнє десятиліття кількість ЗЗР, які зазвичай використовують аграрії, підскочила в 15-20 разів. Але навіть самі виробники засобів захисту останнім часом визнають: потенціал такого підходу до ведення сільського господарства поступово вичерпує свої ресурси, а ефект від застосування збільшених доз синтетичних пестицидів стає менш стійким. На думку кандидата біологічних наук, керівника відділу R&D Торгового Дому «Ензим-Агро» Павла Маменка, до залучення багатьох агрохімікатів, зниження рівня їх залишкової кількості у продуктах і середовищі та впровадження нормативно-правових змін щодо розвитку екологічно безпечних технологій у першу чергу призвів тиск із боку споживачів. У підсумку збільшилися витрати на розробку і реєстрацію синтетичних ЗЗР, а впровадження нових хімікатів сповільнилося. Це спонукає агрохімічних гігантів вкладати значні кошти в біотехнологічні дослідження та переорієнтуватися на залучення агрономічно корисної мікрофлори у системи захисту сільгоспкультур.

«Якщо у 2009 році ринок біологічних ЗЗР становив 1,4 мільярда доларів, що становило лише 3,5 відсотка світового ринку пестицидів, то вже минулого року він оцінювався в понад 3,2 мільярда», — розповідає експерт. — А за прогнозами аналітиків, уже у 2019 році ринок біопрепаратів перевищить 7 мільярдів».

Попри активний розвиток, більшість сільгоспвиробників, у тім числі й українських, поки що сприймають мікробні препарати як більш дорогі й менш ефективні засоби захисту, ніж агрохімікати. Досі цей тип продуктів вважається нішевою альтернативою хімічним добривам і засобам захисту рослин для «органіків». «Така точка зору є хибною, оскільки принципи дії і методи застосування біологічних препаратів суттєво відрізняються від хімічних аналогів, — пояснює Маменко. — Значною перевагою біологічних препаратів є їхня висока ефективність проти широкого спектра шкідників чи збудників хвороб, відсутність формування резистентності у патогенних мікроорганізмів і комах-шкідників, а також пролонгований ефект. Основна дія біопестицидів спрямована на попередження розвитку захворювань, проте їхня ефективність у боротьбі з уже прогресуючою хворобою значно нижча у порівнянні з хімічними аналогами».

У вигляді перехідного ланцюжка аграрії останнім часом почали впроваджувати технології послідовного застосування спочатку хімічного препарату, а через декілька днів — біологічного. Новим трендом у світі біопестицидів стали комбіновані препарати, що містять одночасно хімічний та біологічний компонент. Такий підхід виявився ефективнішим як у боротьбі з захворюваннями, так і з точки зору вартості. «Хоча синтетичні пестициди, як і раніше, домінують на комерційному ринку, щоб нагодувати людство, необхідно переглянути багато з існуючих підходів до ведення сільського господарства. Недавнє спеціальне видання Американського товариства мікробіологів висловило припущення, що мікроорганізми, принаймні частково, можуть бути ефективним рішенням для стійкого збільшення сільськогосподарського виробництва. Програма 20:20:20 передбачає збільшення врожайності на 20 відсотків за умов зменшення використання добрив та пестицидів на 20 відсотків за 20 років», — повідомив експерт.

Ринок біопестицидів швидко зростає: у світі вже зареєстровано понад 140 мікробних препаратів, які ефективно використовуються з комерційною метою. Цьому сприяє підвищений інтерес споживачів до органічних культур та скорочення синтетичних продуктів. Ефективне поєднання хімічних засобів живлення і захисту та корисних мікроорганізмів допоможе прискорити розвиток рослин, підвищити їхню стійкість до посухи, хвороб і шкідників, підвищити продуктивність і знизити залежність сільгоспвиробників від використання добрив та пестицидів задля ефективного і безпечного ведення сільського господарства. ■

ВАРВАРСТВО

Катастрофа, дочка агресії

Затоплення шахти «Юний комунар» загрожує всьому Чорноморському басейну

Олена ЯРОШЕНКО

Дерибан росіянами шахти, розташованої на невідконтрольній частині Донецчини, матиме непередбачувані наслідки для довкілля не лише України, а й більшості країн Причорномор'я. Рішення підконтрольних Росії «деенервіців» повністю затопити цю шахту стало черговим шоком для цивілізованого світу. На думку міністра екології України Остапа Семерака, немає жодних підстав довіряти висновкам російських науковців та експертів так званої Донецької народної республіки, що затоплення шахти «Юний комунар» не спричи-

нить вихід радіонуклідів на поверхню та їх потрапляння у ґрунтові та поверхневі води. «Йдеться не про звичайну «мокру консервацію» шахт, а про об'єкт, де зберігаються радіоактивні відходи з радянських часів. Україна завжди контролювала радіаційний фон як у зоні вибуху, так і за станом навколишнього середовища. Зараз ми навіть не знаємо, що відбувається на цьому об'єкті», — пояснив він свою точку зору.

Раніше розроблені проекти ліквідації шахти передбачали обов'язкове забезпечення режиму постійного водовідливу з шахти для утримання об'єкта «Кліваж» у сухому стані. Ук-

раїнські екологи вважають, що у ситуацію із «Юнкомом» має втрутитися міжнародне співтовариство. Це повинен бути контроль, моніторинг і дотримання режимів, розроблених Україною. До всіх об'єктів критичної інфраструктури, і зокрема до цієї шахти, необхідно допустити міжнародні спостережні місії.

Як відомо, 1979 року на шахті «Юний комунар», розташованій у селищі Бунге за 43 кілометри на північний схід від Донецька, радянська влада провела дослідницький ядерний вибух на глибині 903 метри під кодовою назвою «Кліваж». На початку цього року керівництво так званої «ДНР» заявило про затоплення шахти «Юнком», з якої вже до кінця квітня мають прибрати всі наоси для відкачування води. Минулого тижня на Комітеті парламентської асоціації Україна—ЄС у Страсбурзі Україна закликала міжнародну спільноту втрутитися та допомогти з моніторингом екологічної ситуації на об'єкті. Адже йдеться про серйозну загрозу для екологічної безпеки й сусідніх країн. ■

ГЕОПОЛІТИКА

Війна як російський спосіб «спілкування»

Агресивна і брехлива держава, яка чомусь уявила себе альфа-самцем, продовжує промивати мізки своїм громадянам

Олекса Підлущкий

Нещодавно чи не наймасовіша в Росії газета «Комсомольская правда» передрукувала зі спеціалізованого журналу «Росія в глобальній політиці» статтю помічника президента Російської Федерації Владислава Суркова (в «дівоцтві» Асламбека Дудаєва) «Самотність напівкровки». І в ній автор розмірковує не про особисті проблеми напівчеченця-напівросіянина в доволі ксенофобському суспільстві сучасної Росії, як могло би видатися, виходячи із заголовку статті, а, не багато не мало, про місце Росії в сучасному світі і про шляхи подальшого розвитку цієї унікальної (звичайно ж!) країни. За великим рахунком, цей опус є поєднанням уже заялжених тверджень російської пропаганди та загальновідомих речей із вельми сумнівними, а часом і абсолютно неправдивими твердженнями.

І творіння Суркова було б просто не варте нашої уваги, якби не одна важлива обставина. Попри порівняно «скромну» назву посади, Сурков є однією з найвпливовіших постатей у команді президента Росії Володимира Путіна. Так, він є візаві спеціального представника Державного департаменту США Курта Волкера в російсько-американських переговорах щодо України і взагалі координатором політики Кремля стосовно нашої країни, одним із розробників ідеї «Новоросії» і «будівничим» та куратором сепаратистських псевдореспублік «ДНР» і «ЛНР». Більше того, чимало аналітиків вважають Суркова одним із найважливіших, якщо не найважливішим, ідеологів сучасного російського режиму. Відтак писання помічника Путіна варто розглядати не як приватну думку не дуже освіченого і не надто добросовісного публіциста, а як тези, якими має керуватися вся надпотужна російська пропагандистська машина, як символ віри, який пропонується пересічному росіянину.

2014-й як поворотний рік в історії людства

Як з'ясувалося зі статті Суркова, 2014 рік — не просто рік, коли Росія завдала підлого удару в спину «братній» Україні, окупувала та анексувала український Крим, здійснила спробу відірвати від України всі її південно-східні регіони під гаслом якоїсь химерної Новоросії й розв'язала проти нашої країни гібридну війну в Донбасі. Такі дії, звичайно, є кричущим порушенням усіх норм міжнародного права, моралі та справедливості. Але вони лежать цілком у руслі столітніх традицій російського імперського розвою — вкрай хижого та агресивного, але водночас надзвичайно брехливого та облудного. Згадаймо хоча б введення російських військ у Правобережну Україну під час Коліївщини 1768 року під приводом захисту «братів-православних» від католицьких переслідувань, яке закінчилося підступним захопленням ватажків гайдамаків Максима Залізняка та Івана Гонти і видачею останнього полякам на катування та мученицьку смерть. Або спрямування Леніним і Троцьким на початку 1918 року в Україну російських загонів Муравйова буцімто для «допомоги українським робітникам і селянам», а не захоплення українського хліба й цукру, без яких, за відвертим визнанням Лева Троцького, «існування радянської Росії було неможливим».

Але активна фаза російської агресії проти України, розпочата 2014 року, і повне нахабно-викличне ігнорування Кремлем протестів та обурення світової спільноти означає, на думку Суркова, не просто спробу ще одного антидемократичного режиму підважити систему міжнародного права, зруйнувати порядок, що склався в Європі після завершення II Світової війни, а епохальну, «глибинну», за його словами, новину — «завершення епічної подорожі Росії на Захід, припинення багаторазових та безплідних спроб стати частиною Західної цивілізації, поріднитися з «доброю родиною» європейських народів». «Подорож» ця, на думку помічника російського президента, тривала більше чотирьох віків, була «легковажно» розпочата на початку XVII століття Лжедмитрієм та «рішуче продовжена» Петром Першим. А далі століттями і російські царі, які «старанно» одружувалися з німкенями, і Ленін з Троцьким, уродженці Сибірська та Янівки (духовні провінції, підлесники Заходу, чорт забирай, не те що сам Сурков, який, хоча теж народився в селі — чи то в чеченському Дуба-Юрті, чи то в липецькому Солнцево — втім не вважає Париж, Лондон чи Нью-Йорк головними центрами світової цивілізації), врешті Михайл Горбачов та Борис Єльцин, які «удвічі зменшили» Росію тільки для того, щоб сподобатися Заходу, «втиснутися» в цей самий Захід. Але врешті прийш-

ло XXI століття і біля керма Росії з'явився справжній билинний богатир — що правда, зовні трохи курдулловатий, але духом та інтелектом — правдивий гігант. І припинив те безплідне багатовікове рівняння на Захід, і розвернув свою країну до... А до чого, власне, і куди веде свою державу Володимир Путін?

Росія як нестандарт-неліквід і водночас третій світ, третій Рим та Третій рейх

Історична наука вже достатньо давно встановила, що Московія, велике князівство, а згодом і царство, так само, як і їхня спадкоємиця Російська імперія, були (і значною мірою залишається досі) державою не європейського, а азійського типу. Московське князівство було органічною складовою Золотої Орди, улусу Джучи, як називали її самі татари. Принципи державотворення, взаємодії влади та суспільства, особистості та загалу московськими князями були дуже старанно і, слід виз-

Якщо європейська цивілізаційна модель базується на повазі до людської особистості, визнає її першість порівняно з державою, вважає державу лише інструментом для гармонізації інтересів усіх її громадян, то азійська модель виходить з абсолютного пріоритету держави над людиною.

нати, успішно запозичені в ординців, які, у свою чергу, взяли їх у Китаю. Цей факт іще в XIX столітті дуже засмучував російського письменника Олексія Костянтиновича Толстого, який з гіркою звертався до своїх співвітчизників: «И вот, наглатавшись татарщины власти, вы Русью ее называете». Якщо європейська цивілізаційна модель базується на повазі до людської особистості, визнає її першість порівняно з державою, вважає державу лише інструментом для гармонізації інтересів усіх її громадян, то азійська модель виходить з абсолютного пріоритету держави над людиною. Її яскравий прояв — багаті та бундучні московські бояри, які з гордістю (!) називали себе «рабами великого государя» — царя. А апофеозом того всього стали слова Сталіна про громадян СРСР як про «гвинтиків» у єдиному механізмі держави. Відтак на засадниче питання: держава для людини чи людина для держави? — європейська та азійська моделі державотворення дають діаметрально протилежні відповіді.

Сурков визнає, що протягом чотирьох століть — від Батийової навали в XIII столітті і до XVII століття «Російське царство було фактично частиною Азії». Справедливо, але з маленьким уточненням — Московія, власне, і формувалася в цей період як варіант азійської моделі державотворення. Але у своїй мен-



Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

тальній «колиці» — Азії — Російська держава чомусь не вкоренилась. І спробувала звернутися до Європи. Проте, «за зовнішньої подібності російської і європейської культурних моделей, в них не схожі софти і неоднакові розйоми. Склалися в спільну систему їм не дано». З цього вельми сумнівного посилу Сурков робить висновок, що напів'європейська-напів-азійська Росія, «напівкровка», найближчими століттями перебуватиме у «блискучій самотності» і має запропонувати світові «ідеологію третього шляху, третього типу цивілізації, третього світу, третього Риму» (тут до всіх цих «третьих» так і напрошується логічне продовження — гітлерівський Третій рейх). Проте залишилося абсолютно незрозумілим, чим той російський «третій тип цивілізації» відрізняється від перших двох. Тим більше, що в сучасному світі й азійський тип держави, заснований на абсолютно пріо-

во в XXI столітті, все ж не мавпяча зграя і поведінка її членів визначається не тваринними інстинктами, а гуманістичними принципами та підходами, виробленими людством протягом століть своєї важкої історії. І світ, попри всі складності та недосконалість механізмів координації спільних дій, усе ж здатний поставити на місце будь-яку країну, чие керівництво уявило себе альфа-самцем. Окрім того, якщо навіть припустити, що якісь держави вдасться у сучасному світі хоча б певною мірою відігравати роль альфа-самця, то це буде аж ніяк не Росія. Горилі чи вовку для цього, як уже зазначалося, необхідні сила та нахабство. І якщо самовпевненість та зарозумілість нинішнє російське керівництво має аж із надлишком, то із силою — великі проблеми.

Нинішня Москва, на відміну від столиці комуністичної імперії СРСР, практично не має «м'якої сили», тобто якихось соціальних моделей та цінностей, які можна було б запропонувати іншим народам світу як взірць. Адже потуги Путіна виступати в якості головного захисника європейських християнсько-консервативних цінностей виглядають просто сміховинно.

Москва також аж ніяк не є економічною надпотугою світового масштабу. За підсумками 2016 року, її ВВП був у 14,5 раза менший, ніж у США, у 8,7 раза поступався китайському і становив лише 1,69 відсотка світового показника, стверджує Світовий банк. А ще 2000 року в Росії було 2,4 відсотка. Тобто за час правління великого «піднімателя з колін» частка його країни в світовій економіці скоротилася майже в півтора раза. І продовжує скорочуватися.

Єдиний компонент сили держави, за яким Росія не поступається Заходу катастрофічно, — військовий, та й то не звичайні озброєння, а зброя масового знищення. Проте цього явно замало для того, щоб тебе не лише побоялись, а й поважали та любили. У своїй статті Сурков стверджує, що в найближчі десятиліття Росія в світовій спільноті буде «викликати страх і ненависть, цікавість, симпатію, захват». Щодо страху і ненависті можна погодитися — це цілком нормальна реакція на неадекватну мавпу з ядерною гранатою в лапах. Адже Сурков прямо заявляє, що Росія найближчим часом «поза сумнівом» буде воювати, позаяк війна, на його думку, — лише один зі «способів міжнародного спілкування» нарівні з торгівлею, інвестиціями, обміном знаннями... А ось з якого дива агресивна, зарозуміла та брехлива держава, яка чомусь уявила себе альфа-самцем, має викликати в когось у світі симпатію та захват, Сурков не спромігся пояснити. ■

Як Сурков світову спільноту з мавпачою зграсю переплутав

У науці зоопсихологія, яка вивчає поведінку тварин, є термін альфа-самець. Так називають найсильнішу та найнахабнішу тварину у зграї, яка нав'язує свою волю решті та з'їдає найсмачніший шматок зі здобичі, впольованої кожним членом зграї. Адепт новітньої Російської імперії Сурков, за аналогією з зоопсихологією, намагається впровадити в теорію геополітики термін «альфа-нації», тобто нації-«лідера, що пішов у відрив». За замовчуванням, «нація-альфа-самець» має право та змогу залякувати інших тварин, перепрошуємо, членів світової спільноти, та отримувати завдяки цьому нічим іншим не обґрунтовані вигоди та привілеї.

Утім помічник російського президента припустився в цьому випадку принаймні двох методологічних помилок. Перш за все, світова спільнота, а особли-

■ ДИСОНАНС

Ангели і демони Меркель

Німеччина добиватиметься, щоб її фірмам робили виняток у питанні застосування санкцій проти Росії

Igor ВІТОВИЧ

Представники німецької влади будуть домагатись, щоб адміністрація США виключила німецькі фірми з нових санкцій проти Росії, повідомляє американська бізнесова газета «Уолл Стріт Джорнел». Видання вказує, що Німеччина має значні торговельні контакти з Росією і не хоче втрачати прибутки, дотримуючись запроваджених Вашингтоном санкцій. «Під час візиту до Вашингтона цього тижня міністр фінансів Німеччини Олаф Шольц буде домовлятися про особливе ставлення до німецьких фірм, а канцлер Ангела Меркель планує обговорити цю справу з президентом Дональдом Трампом на зустрічі, яка відбудеться 27 квітня», повідомляє «Уолл Стріт Джорнел» із посиланням на інформацію з німецьких урядових джерел.

Німці інвестували в Росію понад 20 млрд. євро

Зустріч Меркель із Трампом буде не з легких. За інформацією американського видання, «німецька промисловість лобіює в уряді Меркель натиск на Сполучені Штати, щоб ті пом'якшили умови або зробили винятки німецьким фірмам, багато з яких має інтереси в Росії, щоб вони не стали жертвами погіршення відносин на лінії Вашингтон—Москва».

У статті газети з Нью-Йорка нагадується, що гіганти німецького бізнесу, такі як «Сіменс», «Даймлер» чи «Фольксваген», ведуть активну ділову діяльність із російськими підприємствами, які охоплені американськими санкціями. «Німецькі менеджери стверджують, що санкції можуть загрожувати багаторічним спільним підприємствам, стримувати банки від фінансування нових проектів у Росії та потенційно наражати німецьку промисловість на втрату сотень мільйонів євро», — пише газета.



Канцлер Меркель хоче пільг німецьким компаніям.

Американська газета наголошує: «Незважаючи на все суворіші санкції, обсяги товарообміну між двома країнами (Німеччиною і Росією) зросли минулого року до 54,5 млрд. євро у порівнянні з 45 млрд. євро 2016 року, а німецькі фірми інвестували впродовж останніх років у Росію понад 20 млрд. євро».

Імовірно, що Ангела Меркель буде задавати тон на вибірковість санкцій проти Росії і на найближчій зустрічі лідерів країн «Великої сімки» в Торонто. Щоправда, міністри закордонних справ країн «Великої сімки» (G7) заявили про готовність розширити санкції щодо Росії. Про це йдеться у спільному комюніке міністрів, оприлюдненому в ніч на вівторок, 24 квітня. Подальші обмежувальні заходи можуть запровадити, якщо до цього спонукатимуть дії російської сторони, наголосили представники країн G7, зустріч яких проходила в канадському місті Торонто з 22 по 24 квітня.

Діалог із «наслідками»

Водночас термін чинності вже накладених санкцій за події на Донбасі «нерозривно пов'язаний» із «повним і незворотним» вико-

нанням Росією мінських угод. Також керівники зовнішньополітичних відомств країн G7 вкотре висловили свою цілковиту підтримку територіальній цілісності та суверенітету України, зазначається в документі.

Глави МЗС країн «Великої сімки» так само виступили з критикою Росії за її «втручання в демократичні системи». Тим, хто має намір підірвати західні демократії, слід рахуватися з «наслідками», застерегла міністр закордонних справ Канади Христя Фрїланд, цитує її слова інформ-агенція дpa.

З іншого боку, «Велика сімка» й надалі має намір шукати можливості для діалогу з російською стороною щодо вирішення регіональних і глобальних конфліктів. Москва має бути «конструктивним партнером», вважає виконувач обов'язків держсекретаря США Джон Салліван. Глави МЗС Великої сімки хоча й звинуватили Росію в дестабілізації, але одночасно висловили готовність до співпраці.

Саміт «Великої сімки» на рівні лідерів держав відбудеться в Торонто на початку червня. ■

■ ЖАХ!

Водій без гальм

Унаслідок наїзду фургона в Торонто загинули 10 людей

Олег БОРОВСЬКИЙ

Щонайменше 10 людей загинули та 15 отримали поранення внаслідок наїзду фургона на пішоходів у Торонто. 25-річного водія Алека Мінасяна, мешканця північного передмістя Торонто Річмонд-Хілла, затримала поліція за кілька кварталів від скоєння злочину. Мотиви його дій невідомі, але, за словами свідків, він міг діяти свідомо. Поліція також повідомила, що підозрюваний навмисне спрямував фургон на пішоходів. Згідно з попередніми висновками, у чоловіка не було ніяких зв'язків із терористичними організаціями, також він не мав раніше проблем із поліцією.

Водночас телеканали Ен-Бі-Сі та Сі-Ті-Ві, що посилаються на власні джерела серед слідчих, повідомляють, що нападник мав певні психічні розлади. Фургон з'їхав зі смуги для автомобільного руху на доріжку для пішоходів у діловому кварталі Північний Йорк. Мікроавтобус їхав зі швидкістю 60—70 кілометрів за годину. Очевидці кажуть, що водій на великій швидкості мчав тротуаром та зумисно збивав людей. Станом на ранок вівторка, 24 квітня, представники місцевої лікарні повідомили, що п'ятеро постраждалих перебувають у критичному стані.

Очільник поліції у Торонто Марк Сондерс під час прес-конференції сказав, що слідчі не виключають, що цей інцидент був терористичним, однак поки рано робити висновки. «Ми намагаємося поєднати те, що нам уже вдалося встановити, та визначити, що було справжньою причиною цього інциденту», — наголосив він.

Трагедія в Торонто сталася 23 квітня близько 13:30 за місцевим часом, коли працівники з місцевих офісів вийшли під час перерви на ланч. Транспортний засіб затриманого чоловіка знайшли за кілька кварталів від місця інциденту. Представники компанії, де був орендований фургон, заявили про готовність співпрацювати з поліцією.

Міністр громадської безпеки Канади Ральф Гудейл заперечив наявність загрози для національної безпеки у зв'язку з цим «окремим інцидентом». Тож ступінь терористичної загрози не змінюватимуть. Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо назвав скоєне «жахливим випадком» та заявив, що правоохоронні органи вивчають справу. «Єднаємо думки з рідними жертв», — додав очільник канадського уряду.

Зі словами підтримки на адресу потерпілих і їхніх родин виступив мер Торонто Джон Торі. В офіційному зверненні він подякував співробітникам поліції і медикам за їхні дії. Міський голова також закликав «дочекатися результатів» розслідування і «утриматися від спекуляцій». ■

■ РЕКЛАМА

Для дому на довгі роки

Saturn®
Зроблено в Україні

Ярослава МУЗИЧЕНКО

■ РАЗОМ!

«Українській нації потрібна увага етнічних груп...»

Етнолог Наталя Аксьонова — про самосвідомість українців, державні преференції етнічним групам та умови для творення успішної держави

«Україна має прогресивне законодавство...»

■ Наталю, якою є сьогодні участь представників різних етносів у розвитку Української держави?

— Наразі наша нація обділена увагою з боку етнічних груп. Я починаю свій спецкурс «Етнічні групи України» з вивчення правових засад існування різних етносів в Україні. Далі міркуємо зі студентами, що сприяє збереженню самобутності етнокультурних спільнот. Порівнюємо, які «привілеї» мають національні меншини в сусідніх державах, у Західній Європі. І студенти відкривають для себе, що Україна має в цьому плані прогресивне законодавство, за яким усі етноси можуть утворити структури, що обстоюють їхні цінності й особливості на рівні Української держави.

■ Кілька прикладів, будь ласка. З чого видно, що в нас хороші умови для розвитку різних культур?

— По-перше, дуже багато країн не гарантують навіть початкової освіти рідною мовою. А за нашим законодавством, держава зобов'язується впроваджувати початкову освіту рідною мовою і забезпечує її відповідним комплексом підручників і навчальних матеріалів. Також будь-які три представники одного етносу можуть написати статут і стати засновниками культурно-освітньої етнічної організації.

■ А в інших країнах із цим складніше?

— Так, потрібно, приміром, щоб членами цієї групи були не менше 500 осіб чи навіть більше. Ще приклад: у свідоцтво про народження дитини є змога вписати ім'я новонародженого з урахуванням етнічних особливостей. Ось народився син у Джамалі, його записали: Емір-Рахман Сеїт-Бекірогли Сулейманов. В інших країнах імена в державних документах уніфіковані під певний зразок.

«Є спекуляції на статистичних даних...»

■ Чи етнічні спільноти, на вашу думку, цікавляться українською нацією і територією, на якій вони живуть?

— Ступінь відкритості спільнот різний. Українською мовою володіють найкраще вірмени й білоруси. Що таке етнічна група? Це представники одного етносу, які живуть поза своєю державою і утворюють етнічні шлюби всередині своєї групи. Таких груп у нас не так і багато. Утім є спекуляція на статистичних даних, коли говорять, що «в Україні живуть понад 100 національностей». Потрібно нагадати, що термін «національність» не вживається у міжнародній спільноті і застосовувався тільки в СРСР. Є народ, або ж етнос, і є нація. Скажімо, за даними перепису 2001 року, 390 громадян України визнали себе бурятами, 48-евенками. Але їхні діти в Україні не укладають моноетнічних шлюбів. Найзакритішою етнічною спільнотою в Україні, чий представники укладають шлюби переважно між собою, є роми. На другому місці євреї, потім вірмени, болгарки, румуни... А більшість представників етносів, у тому числі й росіяни, асимілюються через укладання міжетнічних шлюбів.

Найактивніше навчанням рідною мовою займаються вірмени. Але їхні діти вивчають і українську — вони націлені на інтеграцію в українську на-



Діти з різних етнічних спільнот України в міжетнічному таборі «Джерела толерантності».

цію. Дехто говорить: «Вивчимо англійську, тихенько не зважатимемо на українську, і в глобальному світі виживемо». Але ж більшість молоді з етнічних спільнот хоче долучитися до такої привілеї в Україні, як навчання у ВНЗ на бюджетній основі — для цього треба скласти ЗНО з української мови та літератури. За статистикою, найгірше українську мову складають вихідці з місць компактного проживання угорців і болгар. По-перше, вони не мають серед представників своїх етнічних груп висококваліфікованих українських філологів. Люди, які викладають у їхніх школах українську мову, здебільшого, не є представниками їхнього етносу. По-друге, молодь цих двох етнічних груп заохочували навчатися у ВНЗ Угорщини чи Болгарії. До речі, в Болгарії через демографічну кризу все навчання у ВНЗ відбувається безкоштовно. Угорці ж переконані, що навчання у ВНЗ Угорщини відкриває їм шлях до кращого працевлаштування в Євросоюзі. Донедавна у Береговому потужно працював філіал угорського університету, де можна було отримати угорський диплом.

■ Наскільки зараз серед угорців поширена ідея «приєднання» цих кількох районів до Угорщини?

— Ця ідея нікуди не зникла від 1946 року. Вона всіляко підігривається з боку угорської влади. Угорці претендують на цю територію ще з часу захоплення Карпатської України. Стратегія угорської держави націлена на те, щоб якомога міцніше втягнути ці райони у сферу впливу Угорщини.

■ Якби ці люди спрямували свої зусилля на розвиток територій, де народилися і зростали, то від цього виграли б і вони, і Україна?

— Так. Зробити кар'єру в Україні для них легше, ніж в країні, яку вони розглядають як батьківську. Приміром, запорізькі й бессарабські болгарки, які приїжджають до Болгарії, спілкуються старим діалектом болгарської мови, законсервованим із часу переселення наприкінці XVIII століття. Їх відразу впізнають за їхнім акцентом. Тому найперше, що вони мають зробити, — це вивчити сучасну болгарську літературну мову. До того ж вони не відразу адаптуються в болгарському суспільстві.

«І в етнічних українців, і в етнічних груп є спільна проблема...»

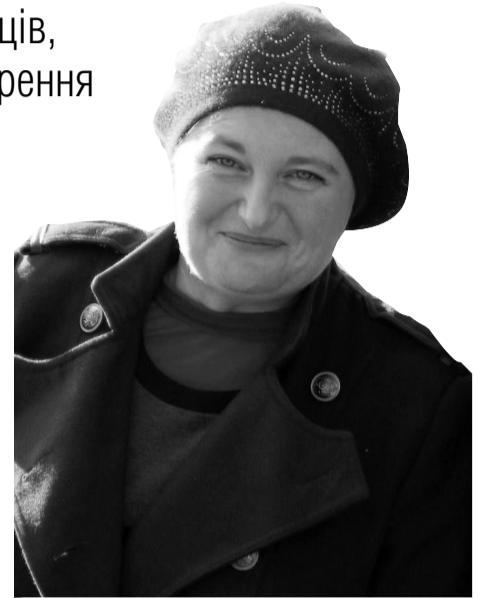
■ Яким чином можна донести це до етнокультурних спільнот?

— Не треба забувати, що Українська держава на сьогодні є не надто людиною стосовно самих українців... Ми наразі можемо говорити про Батьківщину, яка надана цим етнічним групам при народженні. Говорити про те, що жодна країна світу не може взяти на себе зобов'язання щодо цих людей, які народилися в Україні, — більші, ніж власне Україна. Утім у нас чимало людей намагаються набути громадянства інших країн — тих же Румунії, Угорщини. І для молоді слід вирішити: вони інтегруються в українське суспільство чи готуються до еміграції. Тут виходимо на головну проблему. У нас усіх — і в етнічних українців, і у кримських татар, і в'єтнамців, і в угорців — є одна спільна проблема: немає перспектив реалізації молодому спеціалісту в Україні. Жодній етнічній спільноті в нас немає преференцій щодо кар'єри. Скажімо, при Харківському університеті тренується дуже потужна юніорська команда з математики. Вона майже на половину складається з в'єтнамців. Але це не значить, що в подальшому ми зможемо усіх цих представників олімпіадної команди втримати в Україні.

Не варто забувати, що триває війна, а наша держава тільки-но звільнилася з колоніальної залежності. І з того, як ми консолідуємося всі: угорці, молдавани, всі в Україні, — залежить, чи буде наша Україна успішною державою.

■ Слід творити націю на засадах мультикультуралізму чи інтегруватися навколо чогось іншого? Україна, взагалі, поліетнічна чи моноетнічна?

— Головний меседж, який я хочу донести, що в Україні потрібно будувати моноетнічну націю. Це дуже добре перевіряється за правилом, що встановлене для такого роду спільнот. Якщо дві третини населення країни є представниками одного етносу — в країні формується моноетнічна нація. Якщо менше двох третин — поліетнічна. За переписом 2001 року, українці за етнічною приналежністю складають приблизно 78 відсотків від загальної кіль-



Наталя Аксьонова.

Фото з «Фейсбук»-сторінки Наталі Аксьонової.

кості. Це трохи більше, ніж дві третини. Українці на цих землях автохтони, нізвідки не прийшли. Таким чином, у формуванні української нації має бути стрижень: українська культура і українськість як така.

«Система русифікації міста була запущена в 1933-му...»

■ Чому так важливо, щоб представники інших народів на території України пізнали і прийняли українську культуру як головну в Україні?

— Тому що українська культура, створена на цих територіях, відображає картину світу, що відповідає природним регіонам України. І цей досвід мають використовувати представники всіх інших народів, які мешкають тут. Вони мають принаймні ознайомитися з цією картиною світу, яку транслює українська культура, мова. Інакше вони не зможуть адаптуватися та психологічно поєднатися з цими територіями і людністю.

■ Як нещодавня колоніальна залежність впливає сьогодні на міжетнічні стосунки в Україні?

— Єдина — російська — культура була тоді взірцем, усіляко пропагувалася і в свідомість вкладалася думка, що вона набагато краща, вища від інших. Лише абсолютне прийняття російської культури і мови давало змогу людині робити кар'єру, просуватися суспільними щаблями в «інтернаціональній» державі СРСР. Наприкінці 1950-х система вищих навчальних закладів в СРСР надала можливість «колгоспним кріпакам» отримати паспорт і виїхати з села. А місто відразу вимагало російської мови. Система русифікації міста була запущена в 1933 році. Українізація підсилювала ідею від'єднання від Москви, а для Союзу Україна була головним ресурсом. Русифікація впливала на рівень життя. Що краще — перейти на російську і отримувати продуктові картки на заводі чи «трудодні» в колгоспі, говорячи українською? Досі в нас існує поділ на «сільську» і «міську» культуру. Українська розглядається як сільська, причому недолуга, кумедна. «Ти що, з села?» — питають зневажливо.

■ І яке ставлення може бути в етнічних спільнот до українців, якщо повага до самих себе ось так витравлена?

— Маю констатувати, що в сучасних студентів немає цієї конотації — «українська — селянська мова». Дуже часто вони зазначають, що українська культура — значуща, висока, світового рівня. Але старше населення досі дотримується «старих» поглядів. ■

■ ДОКОПАТИСЬ ДО ІСТИНИ

«Звірства системи не мають терміну давності»

Червоний терор у 1918 році більшовики розпочали, щоб утриматися при владі

Тарас ЗДОРОВИЛО

Мій співрозмовник не є професійним істориком, він — кандидат технічних наук і донині працює старшим науковим співробітником Інституту електрозварювання ім. Є. Патона. Проте саме скрупульозність науковця дала змогу Олександрові Бондаренку здійснити фундаментальну роботу в царині пошуку історичної істини. Після початку війни на сході Олександр Гнатович вирішив займатися саме історичним дослідженням. На початку цього року вийшла друком серія матеріалів «Під знаком молоха» у трьох книгах: «Історія зародження терору в Московії», «Витоки й наслідки червоного терору в Совдепії» та «Злочини більшовиків на теренах СРСР». На жаль, наклад цього тритомника, який викриває більшовизм, — лише 200 примірників, адже автор друкує книжки за власні кошти.



Олександр Бондаренко.

Масовий терор у Московії розпочався ще з Івана Грозного
■ Олександр Гнатовичу, ваші дослідження витоків насилля в російській історії є про-світницькими, адже чимало людей просто не уявляють, що передувало більшовицькому терору. «Проілюструйте» кожну зі своїх книг-досліджень.

— У першій книзі трилогії показано, що саме з Івана Грозного розпочався масовий терор у Московії проти власного народу, що саме він започаткував цю традицію: «А мы, Великие Государи, своих холопов казнить вольны, а и миловать их также вольны есть». А цар Олексій Михайлович згодом її продовжив: «А в моём царстве вольных людей нет, разве что холопы, которые сбежали и которых ещё не поймали». Традицію терору для утримання в покорі власного народу з успіхом продовжив засновник Російської імперії — цар-кат Петро І.

Особливу увагу приділено розвитку тероризму в Російській імперії у другій половині XIX століття революціонерами-народниками, в якому активну участь брав брат Леніна Олександр, а також зроблено акцент на становленні особистості майбутнього «вождя мирової революції» Володимира Ульянова. Коли Ленін звільнився із трирічного заслання з сибірського села Шушенське, йому було заборонено жити у великих містах. Тож певний час він мешкав у Пскові, а потім виїхав за кордон і фактично 16 років не приїжджав у Росію (лише у 1905 році нелегально приїхав у Пітер на два тижні).

У Мюнхені він познайомився з Олександром Парвусом, який допоміг організувати випуск газети «Искра». Саме Парвус, маючи зв'язки з німецьким МЗС, рекомендував його співробітникам план-меморандум виходу Росії з війни — цією програмою передбачалося здійснення революції в Російській імперії за рахунок фінансування її Німеччиною. Парвус визначив й особу, яка мала це здійснити, — Леніна, найменувавши його «вождем мирової революції».

Сам Ленін не очікував, що в Російській імперії 1917 року відбудеться Лютнева революція. Прибувши на чолі своїх 33 однодумців у квітні 1917 року в запломбованому вагоні до Петрограда, Ленін розгорнув боротьбу за владу. На це німці виділили 50 мільйонів золотих марок, за допомогою яких і було згодом здійснено жовтневий переворот.

У книзі на основі друкованих матеріалів у ЗМІ тих часів описано події із захопленням влади більшовиками у Петрограді, яку голова тимчасового уряду Керенський віддав Леніну без боротьби. Спроба Керенського за допомогою вірних йому військ розгромити більшовиків напшовхнула на спроти під Петроградом. Для утримання влади Ленін разом із Дзержинським створив 7 грудня 1917 року так звані «збройні сили диктатури пролетаріату» — ВЧК, силами якої у Совдепії почав розгортатися масовий терор більшовиків проти населення колишньої Російської імперії.

Розпочавши кривавий масовий терор проти власного народу з розгону Установчих зборів у січні 1918 року, більшовицька влада почала поступово поглиблювати його до серпня 1918 року, здійснюючи різні провокації, зокрема вбивства: одного з більшовицьких лідерів Володарського, німецького посла графа Мірбаха, Миколи II (останнього царя Російської імперії, який уже нічим не загрожував більшовицькій владі), його сім'ї та представників царської родини. Шляхом масового більшовицького терору розпочалося формування Червоної армії.

Совнарком інсценував замах на «вождя»

Друга книжка висвітлює один із найдраматичніших для більшовицької влади періодів: кінець серпня 1918 р. (коли ситуація з утримання більшовиками влади в Совдепії стала критичною) — серпень 1919 років. За пропозицією Свердлова та згодою Леніна, Совнарком прийняв рішення інсценувати замах на Ілліча, що дозволило б більшовикам розпочати нещадний червоний терор проти власного народу й таким чином утриматися при владі.

На основі різноманітних джерел я розвінчую совєцькі міфи про причетність есерки Каплан до «замаху» та «важкі поранення» Леніна 30 серпня 1918 року в Москві. Наведено великий обсяг фактів масового червоного терору в Москві, Петрограді й інших містах і містечках колишньої Російської імперії. Фактично це було не просто насильство над людьми, а формування системи більшовицької влади в Совдепії шляхом масового терору. Саме в системі більшовицької влади, яка функціонувала в

СРСР аж до його розпаду, полягав той морально-психологічний жах червоного терору, його руйнівний вплив на людську психіку, а не в окремих убивствах і навіть не в їхній кількості, а саме в системі. Люди гинули тисячами, а згодом мільйонами, їхнє життя нічого не коштувало.

Також наведено факти масового червоного терору як засобу формування Червоної армії, застосування різноманітних засобів агітації й захоплення червоноармійців, що дозволило більшовикам уже в 1919 році створити майже тримільйонну Червону армію.

У третій книжці відтворено події в Совдепії з вересня 1919 року аж до розпаду СРСР, коли каральні органи (ВЧК, ГПУ) почали поступово вдосконалюватися (ОГПУ, НКВС, МДБ, КДБ) та переходили до домінування над комуністичною партією й суспільством, перетворюючись на «державу в державі». Це був період народження небаченої в історії людства системи, яка планомірно втілювала в життя криваве насильство над власним народом.

Значну увагу приділено розкриттю смислу так званого «Листа до з'їзду», який у радянській історіографії подавався як «заповіт» Ілліча. Але справжній «заповіт» Ленін висловив улітку 1922 року в інтерв'ю італійському письменникові Папаніні, суть якого зводилася до постійного проведення трижогої війни: вченого варвара проти гнилого інтелігента, міста проти села, Сходу проти Заходу. Цей усний «заповіт» почав реалізовуватися ще за життя «вождя пролетаріату» шляхом виселення за кордон інтелігенції, знищення й пограбування храмів, монастирів та масовий розстріл священників, шляхом голодомору 1921-22 років та постійної війни Сходу проти Заходу (яка триває й донині).

Ідеологічною «вершиною» діяльності Леніна було створення системи концентраційних таборів, що стали продовженням кривавої бійні, яку «вождь» із молодих років вважав «святом революції». Факти звірачої жорстокості більшовизму проти народу не підпадають під термін давності, а відтак їм ніколи не буде виправдання.

■ У ваших книжках дуже багато цитат-посилань, та й загалом вони дуже інформативні...

— Я користувався великою кількістю джерел, які подані наприкінці книг, зокрема, до-

сліджував тогочасні газети в бібліотеці ім. Вернадського, які в радянські часи зберігались у закритому фонді. Рукопис кожної із книжок склав до 450 аркушів: таке не можна писати на комп'ютері, бо коли знаходжу новий матеріал, роблю вставки, а в кожному розділі своя нумерація посилань, які доводиться змінювати.

До речі, в розпіреному радянською владою шалаші поблизу озера Разлив, де Ленін разом із Зінов'євим переховувалися влітку 1917 року від арешту, вони займалися зовсім не підготовкою до «світової революції». Навіть Крупська одного разу спіймала Ілліча на гомосексуальній зраді — це я познаходив у різних архівних матеріалах. Своєю часу Марієта Шагініан знайшла ці дані в архівах, і за «крамольні» викривальні матеріали головний ідеолог ЦК КПРС Михайло Суслов говорив, що її треба знищити, але генсек Леонід Брежнев вирішив їй дати Ленінську премію — письменниці «виправилася» й стала вже «оспівувачкою» вождя, написавши декілька томів книги «Чотири уроки у Леніна».

Була ціла війна між Леніном і ЧК

■ Улітку 1918 року справи у радянською влади були ж дуже кепські?

— Так, у липні-серпні більшовики хотіли тікати за кордон, борозмили, що не можуть утриматися: нагробовані гроші перераховували за «бутор», у партійних бонз було заготовлено по декілька паспортів. Наприклад, Бухарін мав емігрувати в Аргентину (як він казав, «вирощувати папуг»), а у сейфі Свердлов, який відкрили лише в 1930-х роках, знайшли сім паспортів і... недопиту пляшку коньяку.

Більшовики сиділи «на голках» і врешті прийняли рішення, що спастися зможуть лише, якщо інсценувати замах на Леніна, й він на це погодився. Щотижня, по п'ятницях, більшовики виїжджали «в народ» із лекціями. Спершу Ленін поїхав на пошту вечора на хлібну біржу, а згодом — на завод Міхельсона, де його й «підстрілили» холостими патронами.

Коли «пораненого» привезли додому, то він сам піднявся на третій поверх, де вже зібрався весь уряд на чолі зі Свердловим. А коли на квартиру приїхала перелякана Крупська, то Свердлов їй сказав: «Не хвилюйтеся, ми з Іллічем про все домовилися!». І цього ж дня почався червоний терор...

А реально Леніна порани-

ла 9 жовтня 1918 року людина з його охорони — есер Драницький, котрий вистрелив двічі, проте влучив лише раз, у праве передпліччя (лише у 1922 році цю кулю витягнув у день народження Ілліча професор Борхард, який спеціально приїхав із Німеччини).

■ Олександр Гнатовичу, чутки про причини другого інсульту Леніна якісь досить суперечливі...

— Була ціла війна між Леніним (і його найближчими соратниками) й ЧК: чекісти, по суті, захопили владу в 1918 році й стали державою в державі (була ситуація, коли Ленін у розпал червоного терору сказав, аби відпустили когось із заарештованих, та чекісти не підкорилися й розстріляли людей). Наприкінці 1922 року Ілліча вдруге «прихопило», й ось чому.

Більшовики нагробували величезну кількість валюти й коштовностей і розміщували все це добро в європейських і американських банках. І коли представник Леніна з-за кордону прислав звістку, що гроші на його рахунках зникли, Ілліч приїхав із Підмосков'я до Москви. Тут він виявив, що у його сейфі ніяких документів і банківських шифрів немає, й одразу ж стався другий інсульт. До травня 1923 року свідки медицини лікували його в Москві, а потім перевезли в Горькі: у 1923-24 роках «вождь» там залишався, по суті, перетворившись на дитину, адже не міг фактично навіть розмовляти...

Я знайшов матеріали, які підтверджують, що Ленін помер не внаслідок інсультів, а був отруєний за наказом Сталіна. У 1939 році Крупська надрукувала спогади, що «у Володимира пішла кров зі шлунка, після чого він і помер». Крім того, знайшов посилання, що в Свердловській тюрмі був чоловік, який свого часу годував німецького Леніна, і він згадував, як Ілліч йому сказав: «Гаврилушка, по-моєму, мене отравили...».

■ Чи збирається ви продовжити роботу над викриттям більшовицьких злочинів?

— Так, зараз займаюся вже четвертою книгою з цієї серії, хоча планує написати й п'ятитомний томи. Адже терор був ще й в Україні, зокрема, в Криму, Києві, Одесі, Харкові — це ті точки, де був найбільший розгул більшовицького насилля. Ці книги стосуватимуться тільки України. ■

P.S. Зацікавлені в замовленні трилогії можуть звернутися безпосередньо до автора (097-628-10-83).

■ ЦІКАВО ЗНАТИ

■ Повертаючись до подій 1917 року: що це за історія з озброєними полоненими німцями?

— Одразу після більшовицького перевороту 1917 року Керенський у Пскові знайшов Краснова і попросив допомоги відновити Пітер. А в Росії у той час було 300 тисяч полонених німців: Ленін домовився з німецьким керівництвом, що ці полонені будуть охоронятися більшовизмом... І Краснов, коли глянув у бінокль й побачив тих німців, почав фактично тікати, бо його козаки не були готові до війни з, посуті, регулярною армією. Ці «полонені» німці також розбили під Казанню Чехословацький корпус, який ішов на більшовиків до Пітера. Фактично вони підтримували більшовицьку владу аж до листопада 1918-го, коли в них на батьківщині сталася революція — тільки тоді вони повернулися в Німеччину.

До речі, коли підписали Берестейський мир 9 лютого 1918 року, то Балтійський флот мав відійти німцям. Але капітан першого рангу Щасний «витагнув» цей флот, щоб не потрапив до німців, й привів у Пітер. То його більшовики заарештували й розстріляли після суду у Москві за те, що спас флот!

Крім того, упродовж 1918 року в трюмах кораблів із Німеччини через Балтику привозили в Росію гармати й іншу зброю саме для полонених німців, які воювали за більшовиків.

■ Тобто німецька армія, яка підтримувала Скоропадського у 1918 році, — то зовсім «інші» німці...

— Так. В Україні була 400-тисячна збірна німецько-австрійська армія. Ці німці пішли в центральну Україну, аби допомогти вигнати більшовиків, а австрійці пішли на південь (на Катеринославщину і т.д.) бити червоних...

РЕФЛЕКСІЇ

Чому Україна як держава не відбулася остаточно,

або «Хлопці, чиї ви будете, хто вас в бій веде?»

Анатолій ЛЮДВИНСЬКИЙ
Полтава

Відповідь на запитання із пісні про Миколу Щорса дуже актуальна, оскільки в ній є відповідь і на перше запитання. У 2004 р. я був закоханий у Віктора Ющенка, як, до речі, і в Юлію Тимошенко, доки не стало ясно, що це гоголівський персонаж: «Я тебе породила — я тебе і вб'ю!» (А її вплив на перебіг передвиборчої кампанії в той момент, коли кандидат боровся з наслідками отруєння, був величезний).

Із плином часу, пройшовши через цикл сподівань, надій і розчарувань, я залишаюсь при думці, що В. Ющенко був найкращим Президентом минулого чверть століття історії незалежної України, бо зробив низку кроків, що застопили край як окремішній політичний суб'єкт. До гривні від голови Нацбанку Віктора Ющенка, до півторарічного успіху від Прем'єр-міністра Віктора Ющенка, що показав економічний потенціал країни і здатність самостійно розвиватися за вмiлого керівництва, він додав визнання Голодомору 1932-33 рр. геноцидом українського народу і визнання історичної ролі УПА та її лідерів Романа Шухевича і Степана Бандери. Але в тому, що визнання припало на кінець каденції Президента Ющенка, криється й одна з причин його невдач...

Нещодавно журналістка Наталія Влащенко, завершуючи одну зі своїх передач на ТБ, запитала адвоката Іллю Новікова, чи порушив би він закон, щоб захистити невинуватого, і він відповів, не вагаючись: «Так!». До чого це я? Для порівняння характерів. Президент Ющенко міг би вирвати націю з трясовини невизначеності, якби... Згадується візит новообраного Президента України до Конгресу США. Як тільки назвали ім'я Ющенка, всі конгресмени, 70% яких були в помаранчевих шаликах, в єдиному пориві влаштували лідеру України бурхливу овацію. Такому лідеру вибачили б багато чого, якби він діяв рішуче задля успіху України.

І вкрадається крамольна думка: він не вірив в український народ... Ця думка генерується неодноразовими скаргами, вже після поразки в 2010-му, на те, що ми слабо інтегровані. Це правда, але правда й те, що «хатоскрайність» — це спосіб виживання в умовах тривалого гноблення, в умовах, коли до ноги була знищена національна аристократія, а без аристократії нація — як вершинок без голови. І тут бачаться два варіанти реабілітації нації: або чекати, поки нація відновиться природним шляхом, чого в умовах неволевого оточення, скоріш за все, відбутися не може: або зайнятися селекцією, але для цього має бути державна стратегія і методика, чого немає й досі... Був момент, коли відновлення аристократичного прошарку можна було зробити швидко: коли на захист держави від агресора жертвовно стали добровольчі батальйони народної армії, а тисячі волонтерів виконували роль тилового забезпечення. Але замість того, щоб ними скріпити державний апарат, система, в якій «любі друзі» мають не останнє слово, приборкала народне піднесення, розсіяла народну армію, а занадто впертих вивела з інформаційного простору.

Наслідком україноскептицизму було невизнання того, що економічному лібералізму не шкодить природний націоналізм. Для підтвердження сумнісності пригадаймо висловлювання відомих політиків і націоналістів. Уїнстон Черчилль: «У нас немає ні постійних ворогів, ні постійних друзів; у нас є постійні національні інтереси». Степан Рудницький* («Чому ми хочемо самостійної України»): «Націоналізм — це спрямування думок, слів чи діл одиниці або гурту в тому напрямку, в якому йде корисний розвиток нації, до якої ця одиниця або гурт належать». Юліан Василян («Два обличчя націоналізму»): «Є два роди, два обличчя націоналізму: націоналізм думки і націоналізм життя. Націоналізм життя не чекає з ідеями, але чинить невсиплющо, на кожному кроці, в кожній ситуації».

Деякі політики-популісти почали говорити про «економічний націоналізм». Хитруєте. Як же ви здійснюватимете ваш «економічний націоналізм» без націоналістів?

З «любими друзями» все ясно: вони переконливо показали, що, коли їм стає гаряче, вони зникають, щоб з'явитися в Росії чи Ізраїлі з відповідними паспортами, а тамтешні держави «своїх» не видають. А ви — українці — куди подінетесь, якщо в Україні знову запаує НКВС/ФСБ? Знову торуватимете кандальний сибірський шлях? А так неминуче станеться, якщо не буде спрямування, не постане сучасна Українська нація. Не даймо себе обдурити демагогією про «політичну націю». Це не про нас, бо нас тут 78% у складі населення. Але якщо ми, уникаючи нескінченних дискусій, погодимось на термінологію глобалізму, то все одно треба відповісти на запитання: яка це буде нація — російська, єврейська чи все-таки українська? З усіма наслідками...

Більшовицьке тлумачення цікаве тим, що визнає корисну роль націоналізму в перехідних періодах історії. Незалежну Україну чекав перехідний період — три в одному: позбутися колоніальних пережитків; замість постбільшовицької ідеології розробити національну; замість планової економіки розбудувати ринкову. Глибока криза в усіх сферах, у яку Україна продовжує занурюватися, свідчить про те, що існуюча система влади завдання перехідного періоду не виконала. ■

**За ці переконання професора Степана Рудницького розстріляли в 1937 р. в Сандормосі разом із сотнями інших інтелігентів-аристократів, для яких честь була найвищою цінністю (а разом із жертвами інших боєнь їх були тисячі). У сучасній Україні націоналістів продовжують дискредитувати, і це «ріднить» Україну з СРСР. А поза як Радянський Союз зник, це наразі — фантом, то й Україна — фантом. Місцеві олігархи-клептомани розікрали її вроздріб і продали оптом міжнародним олігархам-клептоманам. «А ми дивились і мовчали, та мовчки чунали зуби...», щораз наступаючи на граблі зі стерилізованими етикетками: «Бандитам — тюрми», «Покращення вже сьогодні», «Жити по-новому», «За життя!» тощо. Жоден ярлик не відповідає на запитання: що, де, коли і для кого.*

Іван ШИМАНЧУК
Рівне

НА ВІЙНІ ЯК НА ВІЙНІ

На прою з Росією, яка своєю національною ідеєю зробила «силу, нахабство і хамство»

На п'ятому році війни Президент і Верховна Рада законодавчо визнали Росію агресором, що воює з Україною на всіх фронтах людського життя. Якби це відбулося ще в 2014 р., події в Україні і світі були б зовсім іншими.

Із визначенням агресора і створенням Об'єднаних сил на чолі з їх керівником Україна повинна перейти до нового воєнного формату боротьби з агресором. У Донецькій і Луганській областях потрібно оголосити воєнний стан, створити воєнні трибунали і воєнно-польові суди, а всю Україну перевести на воєнні рейки життя. Адже наші воїни гинуть, захищаючи Україну, а ворог і його посіпаки часто відбуваються лише переляком. Потрібно покітчити з лібералізмом до ворогів України. Держава, яка п'ятий рік

веде смертельну війну з ворогом, не може повністю дотримуватись демократичних принципів у ЗМІ, а також до корупціонерів, які розкрадають бюджет держави. Ніяких застав — крадій повинен сидіти в тюрмі, а його майно держава має конфіскувати. Потрібно брати приклад у цьому з Великої Британії. А журналісти, які у своїй роботі послуговуються принципами «щоб не було мови ненависті» чи «дві країни — одна професія», хай поговорять із матерями, дружинами чи дітьми, чиї сини, чоловіки чи батьки загинули на фронті. Їхні сльози і гнів розкриють їм очі на смер-

тельну війну, яку веде Україна зі своїм одвічним ворогом — Московією. Держава також повинна жорстко ставитися до олігархів і журналістів, які працюють на ворога, — ніяких поблажок і винятків для них не може бути, адже за нашу волю українські воїни на фронті кожен день віддають найдорожче — своє життя.

Тільки спільними зусиллями держави, народу і наших Збройних сил ми зможемо перемогти сильного і підступного ворога, в якого, за словами російського актора Олексія Серебрякова, «національною ідеєю є «сила, нахабство і хамство». ■



Весна прийшла стрімко і нестримно. Повсюди в Україні цвітуть дерева, квіти, а деякі місцеві господарники, як-от очільник Закарпаття, користуючись ситуацією, просять керівництво відповідного відомства навіть дати додаткові поїзди в регіон, щоб задовольнити попит усіх бажаючих помилуватися цвітінням сакур в Ужгороді та Мукачеві. Але киянам не потрібно так далеко їхати — в минулому році в парку Кіото було закладено алею сакур, проведено роботи з благоустрою парку: проклали доріжки, влаштували в японському стилі «сад каміння». І хоча деревця ще дуже молоденькі, але потішити себе спогляданням ніжно-рожевого квіткового марева вже можна.

ПОЛІТПАРНАС

Видіння пораненого

(Інтерпретована розповідь АТОВця)

Микола КЛЕЦ, член Національної спілки письменників України

С. Малі Мацевичі, Старокостянтинівський район, Хмельницька область

Прикрившись псевдонімом «АТО», реве війна. Гатять із «градів» гади по нас. Комбат: — Якщо не ми, то хто укоськає цю нечисть — «копорадів»? Кричу йому: — Перев'яжи, Браток!.. — Він в рай пішов! Отямся, Бога ради, — це медсестра, пірнаючи в окоп, мені спасіння і слова розради принесла. Мов на ангельським крилі, гойдула світ знеболююча сила — й комбат «Браток», який торік поліг, зійшов з небес — в ім'я Отця і Сина, — почав студити на моїм чолі гарячі ягоди з псевдонімом «Калина».

ВІДЛУННЯ

Для чого потрібна дорога,

якщо вона не веде до «Собору»

Ф. КОКОШКО
Миколаїв

Шановна редакціє, я багаторічний передплатник вашої газети. Прочитавши в «Україні молодій» від 3 квітня 2018 р. статтю А. Нечитайла «Уроки «Собору», хочу відреагувати на неї.

Навчався я у Львівському поліграфічному інституті на механічному факультеті з 1963 по 1968 рр. Під час навчання ми студентами ходили на екскурсію, для ознайомлення з виробництвом, на Львівську книжкову фабрику «Атлас» (тоді вона так називалася) по вул. Зелена, 20. Користуючись добрим ставленням працівників фабрики, можна було взяти деякі примірники з готових книжок (або взяти напівфабрикат). Коли ми при-

йшли, мабуть, останній раз, нас суворо попередили, щоб ніхто не надумав узяти зі стелажа готову книжку. Вони були складені в цеху під стелею на висоті два метри. Це був готовий наклад роману Олеса Гончара «Собор». Відповідальність поширювалася на весь колектив фабрики. Пізніше ми довідалися, що весь наклад було знищено.

Після закінчення інституту мене разом із дружиною Ніною направили на Роменський «Поліграфмаш» Сумської області. Працюючи на заводі, якось захворів і мене покпали до міської лікарні. Там я познайомився з односельцем дружини, вчителем Хмельницької середньої школи. Прізвище він навчав мою майбутню дружину. Ми з ним гарно спілкувалися, і він дав мені журнал «Вітчизна», здається, №1, у

якому було надруковано роман Гончара «Собор». Зі словами: «Прочитай, бо ти більше ніде його не прочитаєш». Крім того, він дав мені прочитати ще «Неопалиму купину» (автора не пам'ятаю)* про нашу славу Роксолану. За це я був йому дуже вдячний.

Щодо запитання автора статті до лектора. У той час не можна було показувати партійного чиновника з негативного боку. На сьогодні в наших державних структурах таких «висуванців», яких показав Олесь Гончар, — хоч греблю гати. ■

*«Неопалима купина». Серія біографічних творів. Сергій Плачинда, Юрій Колісниченко. Київ. Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь», 1968. Роксолана. Гулевичівна. Вєдель. Березовський. — Ред.

Наталія ОСИПЧУК

Ім'я українського педагога Григорія Ващенка тривалий час залишалося невідомим в освітанському середовищі. Сьогодні це видається майже неможливим, але півстоліття згодом про нього викликала лютість з боку партійних чиновників. Григорія Ващенка, як «буржуазного націоналіста», ретельно вичищали з усіх довідників. А всіх, хто насмілювалися реабілітувати його ім'я, нещадно карали.

Якщо уважно вивчити біографію українського педагога, стає зрозумілим, чому він був не в милості у «советів». Бо запороку виховання української нації Григорій Ващенко вважав виховний ідеал, що базувався на християнських цінностях.

3 козацького роду

Григорій Ващенко народився 23 квітня 1878 року в Богданівці Прилуцького повіту Полтавської губернії (нині Прилуцький район Чернігівської області). Походив майбутній педагог із давнього козацького роду. Протягом 1888—1898 років навчався у Роменській духовній школі та Полтавській духовній семінарії. До речі, його молодшим товаришем по семінарії був Симон Петлюра. За спогадами сучасників, серед семінаристів панували українські національні настрої.

Із 1899 по 1903 роки навчався у Московській духовній семінарії на словесному відділенні. Богословська освіта допомогла Григорієві Ващенку визначитися з його подальшим шляхом. Саме на цей період припадає розуміння необхідності створення новітньої педагогіки, яка базувалася на принципах Біблії та національного самоусвідомлення.

У 1913 році Ващенка запросили до Роменського духовного училища викладати російську мову. Відтоді педагог починає активно готувати вчительські кадри. Читає лекції у Прилуках, Ромнах, Хоролі. У 1917 році на Другому вчительському з'їзді порушує питання про організацію Української академії наук.

Серпень 1919 року ледь не став для Григорія Ващенка фатальним. Як українського націоналіста його заарештували у захопленій денікінцями Полтаві. Один з освітянських керівників врятував його від загибелі, взявши «на поруки».

А невдовзі він очолив журнал «Українська культура». Крім педагогічного таланту, Григорій Ващенко був обдарований літературним. Проте вибір було зроблено, і він зайнявся суто педагогічною працею. У 1925 році став професором Полтавського інституту народної освіти.

Здавалося, попереду на блискучого теоретика чекає визнання. Проте наближався зловісний 1933 рік, який приніс Ващенку нові випробування. Його звинуватили в українському буржуазному націоналізмі та звільнили з роботи.

Війна застала педагога в Полтаві, де він видавав газету «Голос Полтавщини». Звісно, що редакторська праця на окупованій території відгукнулася Ващенкові згодом. У 1943 році разом з родиною Григорій приїздить до Києва, а потім з величезними труднощами дістається Німеччини. Мюнхенський період став для Григорія Ващенка надзвичайно плідним. З вересня 1945 року він обіймає посаду професора педагогіки та психології філософського факультету

ПОСТАТЬ

Ідеал у русі

Педагог Григорій Ващенко наголошував, що відсутність віри і переконань робить людину «рабом випадку і сторонніх впливів»

тету Українського вільного університету в Мюнхені.

Виховний ідеал

У 1946 році побачила світ праця «Виховний ідеал», яка визначила пріоритети в освітянській тематиці. Педагог вважав, що ідеал не може бути постійним, він має перебувати в русі, змінюватися: «Розв'язуючи питання про цілі виховання сучасної української молоді, ми мусимо рахуватися не лише з нашими традиціями, а й з тими завданнями, що ставить перед нами сучасне і майбутнє, а також брати до уваги психічні властивості нашого народу, як позитивні, так і негативні».

До речі, Григорій Ващенко повністю поділяв погляди видатного педагога Костянтина Ушинського, який у своїх працях дійшов висновку, що «незважаючи на схожість педагогічних форм усіх європейських народів, у кожного з них своя особлива національна система виховання, своя особлива мета і свої особливі засоби досягнення цієї мети». Костянтин Ушинський наполягав на тому, що кожен народ повинен мати власну національну школу і спиратися на національну систему виховання, яка передбачає поєднання ідей, поглядів, переконань, а також традицій, звичаїв та обрядів. Саме цей комплекс і забезпечує духовне життя і самозбереження народу.

Григорій Ващенко у своїх роботах спирався на погляди Костянтина Ушинського та спадщину галицьких педагогів 30-х років. Вихолостити з освіти національний дух намагалися під виглядом так званого «інтернаціоналізму» та космополітизму. Остання тенденція, на думку професора Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка Омеляна Вишневецького, не менш загрозлива, а ніж інтернаціоналізм.

«Підкидається ідея, що виховання має начебто наднаціональний, загальнолюдський характер. Іноді такі погляди прикриваються специфічною термінологією «громадянське виховання», з акцентом на цінностях демократії, — пише Омелян Вишневецький. — Нарешті, киваючи на Європу, деякі педагоги мету нашого виховання вбачають у тотальній глобалізації свідомості людини, бо, мовляв, лише так станемо справжніми європейцями».

Як бачимо, професор Вишневецький продовжує традиції, започатковані видатним педагогом Ващенком. Зрозуміло, чому виховний ідеал Ващенка не визнавали в СРСР, адже він розвінчував більшовицьку систему виховання.

Педагог обстоював думку, що носієм загальнолюдських цінностей є християнська релігія (як протиположність атеїзму). Виховний ідеал, за Григорієм Ващенком, — це служіння Богові та Україні. Прикметним є те, що



благоденням для батьківщини педагог вважав державну незалежність, можливість українського народу творити своє вільне життя.

Педагог Ващенко писав про справедливий державний устрій, про високий рівень народного господарства, розквіт духовної культури українців. Запитаймо у себе: чи відповідає наша незалежність усім цим критеріям? Питання риторичне.

І хоча ідеї Ващенка сьогодні не є під забороною, про загальне поширення також не йдеться. А шкода. Адже філософія видатного педагога ґрун-

Вихолостити з освіти національний дух намагалися під виглядом так званого «інтернаціоналізму» та космополітизму.

тується на працях Г. Сковороди, К. Ушинського, Т. Шевченка, І. Франка. Розроблений принцип Г. Ващенком є синтезом загальнолюдського та національного. Цей ідеал відповідає українській виховній традиції та потребам сучасного виховання.

Нація і національна ідея

Думки педагога сучасні настільки, що іноді видається, нібито написані в наші дні. До речі, у 1997 році львівська організація Всеукраїнського педагогічного товариства імені Г. Ващенка видала його «Вибрані педагогічні твори», куди увійшли, зокрема, такі праці, як «Мораль християнська і комуністична», «Виховання любові до Батьківщини», «Виховання чесності й принципності», «Виховання пошани до батьків і старих». Чимало зусиль доклало це педагогічне товариство для повернення імені педагога в освітянський і історичний простір.

Думки українського педагога актуальні й стануть у нагоді всім, хто цікавиться процесами державотворення. Григорій Ващенко писав, що визначальною передумовою розквіту творчих сил нації, як і окремої людини,



Педагог Григорій Ващенко (у центрі).
Фото з сайту slovovchitelyu.org.



Його книжки.

є свобода. Народ, позбавлений свого національного коріння, не зможе бути народом творчим та розкрити свій потенціал. Лише панівна нація має усі шанси для власного розвитку.

«Національне рабство, — писав Григорій Ващенко, — затримуючи культурний розвиток народу, водночас робить життя його тяжким, сумним, позбавле-

ним радості. Віра в національні ідеали, любов до України зумовлюють розвиток національних почуттів». За радянських часів націоналістичне «тавро» означало цілковиту ізоляцію аж до фізичного знищення людини.

Ващенко детально зупиняється на тому, що таке націоналізм і чому так важливо плекати це почуття. У статті «Комунізм, інтернаціоналізм і виховання любові до Батьківщини» він зауважив, націоналіст поважає права інших людей на любов до свого народу. Утім, коли нації загрожує небезпека, націоналіст вступає в боротьбу з гнобителем. Цікаві думки висловив Григорій Ващенко про більшовизм як форму шовіністичної імперської політики. Педагог зауважує, що це почуття також властиве і російським емігрантам за кордоном, і так званим російським демократам. Для останніх на першому місці завжди були і будуть імперські інтереси, а «руській мір» не має межі. Тривалий час покоління старших людей перебувало під впливом так званого інтернаціоналізму. По суті, безнаціональною ідеологією заперечувалося право нації на самовизначення та сам факт існування.

Виховання волі та характеру

Не меншої уваги заслуговує праця Григорія Ващенка «Виховання волі і характеру» в двох частинах. Перша частина цієї ґрунтовної праці (вперше видана в Лондоні у 1952р.) — це глибокий філософсько-психологічний аналіз вольових процесів людини і комплексу психологічних рис, що називається характером. Друга частина (перше видання з'явилося у 1957р. у Мюнхені) дослідниками визначається як педагогічно-прикладна. У ній Григорій Ващенко вчить, як досягати мети на практиці, тобто виховувати волю та характер української молоді. Тут йдеться про втілення відомої формули педагога «Служіння Богові й Україні» в життя. Для формування характеру важливу роль відіграють цілеспрямованість і віра. Григорій Ващенко наголошував, що відсутність віри і переконань робить людину «рабом випадку і сторонніх впливів».

Людина не народжується з сильною чи слабкою волею. Вона виробляє її сама, починаючи з неусвідомлених рухів через їх усвідомлення. У праці «Виховання волі і характеру» Григорій Ващенко відслідковує цілий ланцюг психічних процесів, завдяки яким виховується воля: спонукка — осмислення — боротьба мотивів — рішення — дія. У зрілому віці здатність людини спрямовувати свою енергію на одну мету протягом тривалого часу свідчить про сильну волю, особливо в тих випадках, коли зусилля не дають швидких результатів. Якщо людина піддається швидкоплинним почуттям і часто міняє свої погляди, не здатна опанувати себе, це є ознакою слабкої волі.

Григорій Ващенко пише про духовний аспект ціннісних орієнтацій, про важливість зосередження на високій ідеї — такі виховні ідеали педагога, який тривалий час був вилучений із нашого українського життя. Нині маємо змогу ознайомитися з його роботами, в яких знаходимо відповіді на непрості питання сьогодення. «Сучасне суспільство занадто зматеріалізоване. Найбільшою вартістю для багатьох є долар: гонитва за ним стала головним мотором життя. Тому останнє стало таким беззмістовним і жалюгідним. Зрозуміло, що такий моральний стан суспільства не може не відбиватися на українській молоді. Але велика честь буде їй, коли вона зі всією молодечею ширістю присвятить своє життя найвищим вартостям: Богові і Батьківщині», — писав Григорій Ващенко у праці «Бог і Батьківщина». ■

TAKE KINO

Вони — солдати

В українсько-французькому документальному фільмі показали історію трьох бійців, що лікуються у столичному шпиталі

Тарас ЗДОРОВИЛО

У столичному кінотеатрі «Жовтень» відбувся прем'єрний показ-презентація на широкому екрані українсько-французького 60 хвилинного документального фільму з субперекладом *We are soldiers* («Ми — солдати»). Це історія трьох українських добровольців, які після серйозних поранень на Донбасі опинилися у київському військовому шпиталі.

Відбувся лише один показ як некомерційна акція. А далі фільм показуватимуть у Парижі, Лос-Анджелесі та на Римському кінофестивалі документального кіно. Хоча ще минулого року цей фільм не мав права на життя через відсутність фінансування пост-продакшну. Згодом близько сотні людей ще долучилися до створення кінокартини й виконали бездоганно кожен свою роботу.

Фільм «Ми — солдати» створений режисеркою Світлою Смірною й французьким оператором Мат'є-Давидом Курно (його не було на показі, бо наразі знімає поблизу французької столиці чергове кіно) та величезною командою, яка монтувала цей фільм у Парижі. Фільм

орієнтовано передусім на зовнішню аудиторію, адже його від початку планували показувати у різних країнах для того, щоб світ побачив, що насправді відбувається на сході України й хто є агресором, а хто жертвою у цій війні.

У фільмі ви не побачите автоматів. Побачите три пари очей і людей, котрі шалено люблять свою країну й вірять у її майбутнє. Свого часу Світлана Смірнова працювала волонтером у столичному шпиталі, системно його відвідувала, аби робити масажі у відділенні травматології, щоб хлопцям легше було пережити травми. Там вона й загорілася ідеєю створити цей фільм.

«У цьому фільмі ви не почуєте й слова про політику, хто й у чому винен, тут немає ніяких розслідувань і доказів того чи іншого», — сказала режисер фільму. — Нещодавно я приїхала з Казахстану, де живуть мої родичі, які були дещо занегажовані щодо України. Але після того, як я їм показала свій фільм, почула від них: «Ти знаєш, нам по телебаченню говорять не всю правду...». Мене це вразило, адже лише ці хлопці-герої з екрана змусили їх задуматися, що щось відбувається не так!».



Фрагмент постера фільму *We are soldiers* із фотографіями головних героїв стрічки: Олексій Соколовський, Анатолій Фатєєв, Дмитро Тромпак.

Один із героїв картини — Анатолій Фатєєв, був інженером у батальйоні й мінером, а одного разу припустився помилки (підірвався на міні-пастці й втратив обидві ноги). Утім, він не здається, що пішов на фронт: сильний духом, він не здається, не опускає голови, а навпаки — віджимається на брусах, качає прес. А на благодійному концерті не забуває подарувати співацьці букет квітів, нехай і зірваних на сусідній клумбі. Його активності могла би позадрити більшість зі здорових.

Юний закарпатець Дмитро Тромпак був у бункері, коли їх накрило залпами 120-ки. Посікано ноги, мав би втратити одну з них, та перший лікар, до якого він потрапив, врятував від каліцтва. Він вчив англійську (цим під час зйомок займалася з ним сама режисерка фільму), досконало вивчив комп'ютерну гру, мріяв про собаку, бо його пес помер, су-

муючи за ним. Дмитро — сирота, якого виховувала бабуся.

Третій борець — Олексій Соколовський, доброволець із «Донбасу», котрий перевівся в 93-тю ОМБр. Підірвався на міні, збирався гранатою себе добити... Підбрали свої. Одна нога покалічена, а щоб усе зрослося і її не втратити, він уже сім місяців у шпиталі. Качається на брусах, але палить люльку. Розлучений, але має двох дітей. Загалом життєрадісний молодий чоловік із зачіскою, схожою на оселедець, на голові.

Кожного з персонажів Світлана Смірнова виділяє в повноцінну драматургічну складову, з повним набором притаманних будь-якій людині позитивно-негативних рис характеру, своїми сильними сторонами і слабкостями, сплесками енергії й падіннями у смуток. Вони дуже живі завдяки багатству особистісних деталей. ■

Валентина САМЧЕНКО

У кінотеатрі «Україна» у Києві польський режисер Веслав Романовський разом із командою презентував фільм «Дім архітектора Городецького». Документальна стрічка, створена для польського телебачення, показує найвизначніший 30-річний київський період творчості архітектора, якраві постать і життя якого об'єднують дві країни.

«Дім архітектора Городецького» — про обійстя архітектора, яким став для нього на десятиліття Київ. Місто Городецького, завдяки режисерській та операторській роботі, з висоти понад будинками історичних кварталів — приголомшливо красиве! (Щонайменше по тижню доводилося узгоджувати дозволу на запуск дронів для зйомок у районі владних інституцій столиці).

Нагадаємо, творчий доробок Владислава Городецького у Києві — від Національного художнього музею у стилі класицизму до караїмської кенаси в мавританському стилі. Зодчий брав участь в оздобленні інтер'єру театру «Соловцов» (сьогодні у цьому будинку розташований Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка). Між іншим, за його ескізом тоді оформили і глядацьку залу. Все було у світло-блакитному кольорі: завеса, порт'єри, доріжки, плафони і навіть шнури до біноклів глядачів.

Наприкінці XIX століття на Великій Васильківській вулиці почалося будівництво костелу святого Миколая. Керувати роботами було доручено на той час київському архітектору Городецькому. І він запропонував чимало цікавих інженерних рішень.

■ ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Химери і краса

У Києві показали польський фільм про Владислава Городецького



1900 року Городецький звів на вулиці Ярославів Вал караїмську кенасу у Мавританському стилі, яка збереглася й донині, але зазнала невдалої добудови.

Фото з Вікіпедії.

Фундаменти вперше в Європі довелось закладати на бетонних палях, використавши новий матеріал — залізобетон. Однією з вершин творчого злету від початку став його власний маєток на Банковій, 10, який для всіх «Будинок із химерами» (нині у віданні адміністрації Президента України). «Будинок, може, й справді чудернацький, але не буде в Києві людини, котра, проходячи повз нього, не зупинила б погляд на його фасад...», — казав Владислав Городецький про зведену будівлю у 1903 році з нагоди свого сорокаріччя.

До речі, у документальній стрічці зауважують, що починав заробляти гроші Владислав Городецький із приземлених справ. Зокрема, долучився до облаштування Києва каналізаційними системами.

«Безсумнівно, архітектура була головною справою його життя, але він мав й інші захоплення. Виконував

найтонші ювелірні вироби, розробляв різні моделі взуття та одягу, малював, ліпив, гравіював. Крім того, разом з авіатором Ігорем Сікорським будував у Києві аероплани. Одним із перших з'явився на вулицях міста на автомобілі. Цікаво, але іноді він пригукнув дивні витівки, друкуючи у газетах некрологи про себе», — пише про Городецького дослідник Лев Кудрявцев.

Коли у Києві укорінилися більшовики, разом із дружиною Корнелією Марр Владислав Городецький, залишивши всі маєтності, виїхав 1920 року до Польщі. Там він реставрував палац князів Вишневецьких, побудував критий ринок, бойні, електростанцію та різні комунальні об'єкти. Майже всі споруди, збудовані у Польщі відомим архітектором, збереглися.

Городецький очолював бюро американської фірми «Г. Улен і К». У 1928 році він

отримав запрошення обійняти посаду головного архітектора «Синдикату з будівництва Перських залізниць». На замовлення іранського уряду проектує шахський палац, театр, готель та вокзал у Тегерані.

Трохи згодом мисливська пристрасть знову покликала його у подорож до іранського Мазандарана, що на узбережжі Каспію. Та мандрівка стала для нього останньою. Владислав Владиславович Городецький помер 3 січня 1930 року й похований у Тегерані на католицькому цвинтарі.

Польський інститут у Києві, який зорганізував показ документальної стрічки «Дім архітектора Городецького», запросив для зустрічі з глядачами фахівців, які у фільмі розповідають з екрана про українсько-польського митця. Зокрема, ділилися враженнями Оля Гнатюк та Владислава Осьмак. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

«Молодість» із Голокостом і трудовою міграцією

Оголошено програму 47-го КМКФ «Молодість», який відбудеться з 27 травня по 3 червня за підтримки Держкіно.

47-ма «Молодість» — це понад 200 повнометражних і короткометражних кінострічок. Глядачі побачать найяскравіше дебютне кіно в конкурсних програмах (студентські фільми, короткометражні фільми, повнометражні фільми) та сучасні українські «короткометражки» в Національному конкурсі.

Було названо сім фільмів міжнародного конкурсу, національний конкурс та спеціальні покази.

Оголошено першу сімку фільмів конкурсу. Теми здебільшого соціальні. Ізраїльська «Антенна» (Antenna) покаже складний і зворушливий портрет яскравої родини, яка досі бореться з привидами минулого їхнього батька, котрий пережив Голокост. Французька «Опіка» (Jusu' la garde / Custody) про те, як після розлучення Міріам хоче стати єдиною опікункою сина Жульєна, щоб захистити його від жорстокості батька, втім суддя ухвалює вирок про спільну опіку. Фільм «Я не відьма» (I am Not a Witch) — спільне виробництво країн: Велика Британія, Франція, Німеччина. Зачин цієї історії: восьмирічна Шула раптово опиняється сама в замбійському селі, де місцеві сприймають її з підозрою. Грузинсько-єстонський фільм «Страшна мати» (Sashishi deda / Scary Mother) про Манану — вірну дружину, берегиню свого чоловіка і трьох дітей, яка надовго облишила мрію стати письменницею, але все ж повертається до її реалізації... Польська «Тиха ніч» (Cicha noc / Silent Night) — історія про Адама, молодого мігранта: дізнавшись про вагітність своєї дівчини, він вирішує змінити життя і відкрити компанію за кордоном, але спочатку вирушає податися до рідного міста у східній Польщі, аби переконати родичів продати їхню землю.

Професійних художників запрошують у Вінницю

У Києві презентували II Міжнародний мистецький пленер «Кращий художник/The best artist 2018», який проходить з 5 по 14 червня у Вінниці. Метою заходу є формування іміджу Вінниці як європейського міста, розвиток культурного потенціалу, презентація кращих зразків художнього мистецтва, підтримка та стимулювання до творчості художників України.

До участі у пленері запрошуються професійні художники з усієї України та зарубіжжя. Відбір конкурсних заявок триватиме до 20 травня, але вже на сьогоднішній день оргкомітет конкурсу розглядає понад 300 заявок від художників не тільки з України, а й із Франції, Грузії, Литви та інших країн.

Для участі в пленері відберуть 10-15 художників, які впродовж майже двох червневих тижнів відобразять на своїх полотнах наймалювничіші куточки української «золотої провінції» — Вінниці та Поділля.

Завдяки масштабній мистецькій події вінницький мистецький арсенал поповниться роботами з різним баченням краєвидів Вінниці. Місто ж бо поступово формує арт-колекцію майбутнього музею сучасного мистецтва. Роботи вінничани та всі бажаючі зможуть побачити у День міста на початку вересня. ■

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Страх щастя:

Чилійсько-донбаські кросворди

Костянтин РОДИК

Перекладачі дарують українському читачеві більше відкриттів, аніж земляки-письменники. Інакше й бути не може: великий літературний світ непомірно більший за локально-вітчизняний. Але роль перекладачів у літпроцесі не кількісна, а якісна — вони постають зразками, якими далі вже не можуть нехтувати співвітчизники-літератори: аби потрапити на місцевий олімп, мусять перевершити перекладений взірєць.

Один із найвправніших сталкерів зоною іспаномовних літератур — Сергій Борщевський. Те, що називаємо латиноамериканським магичним реалізмом, — значною мірою знайоме нам через нього. Плюс титуловані іспанці — Села, Руїс Сафон, Перес-Реверте. Має купу поважних перекладацьких премій — це той випадок, коли нагороди цілком адекватно відбивають рівень професіоналізму. І — таланту, якому приступні чи не дива. Приміром, торік С.Борщевський завершив перекладати спадщину мексиканської поетки та філософині з XVII століття Хуани Інес де ла Крус, і вона постала цілком актуальною для сьогодення авторкою.

Позаторік Сергій Борщевський відкрив нам Ісабель Альєнде, чилійську письменницю, чиїх книжок продано у світі понад 67 мільйонів. Отже, «Оповідки Еви Луни» (Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 2016) — збірка новел, що обрамлена епіграфом з «Тисячі й однієї ночі» та прикметною цитатою звідти ж. Шахразада, як відомо, займалася суто прагматичною справою — відволікти увагу шейха-садиства. Спосіб у неї був один: не промовити жодного слова, яке б вивело слухача із зони комфорту — жодних дратівливих подробиць-запитань, що спонукають замислитися, тобто занепокоїтися.

Арабська новелістка вপরалася. Так само й Ісабель Альєнде приспала пильність літературознавців. Тимофій Гаврилів пише про книжку «Оповідки Еви Луни»: «Вона легка, як павутинка. Вона позбавлена глибини» (Збруч, 01.014.2016). Авжеж, проблеми, що не мають наразі розв'язки, здаються невагомими. Бо саме не вдається досягнути їхньої глибини. Проблемна «павутинка» від Альєнде — це та невловна для розуму думка: чому за наявності милосердного Бога світ навкруги такий гранично жорстокий?

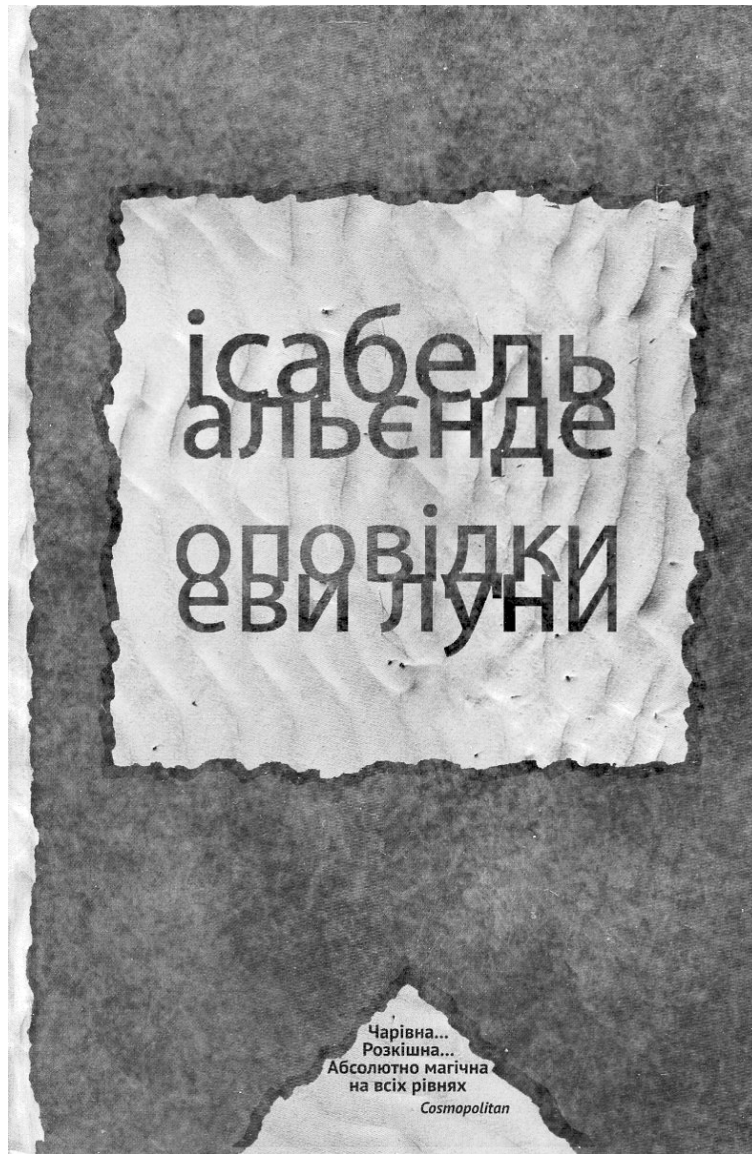
Тож, коли наш рецензент далі вдається до загальника «людина прагне казки», — має на оці радше поверхове мелодраматичне зваблення. Бо суворі автентичні казки — найглибші твори, що використовуються з архетипів. Вони — інструменти ініціації у світі несвідомого. Й аби зорієнтуватися у тих примарних ландшафтах, не варто зважати на банальний навігатор здорового глузду. «Таблиця множення — це не аргумент», —

збагнула Аліса вже тому, як у пошуках не тої речі потрапила не в те місце (Льюїс Керрол. Аліса в Країні Див. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005). Потрапила в казку, глибиною без дна.

Не побачиш дна і в оповідках Ісабель Альєнде; їхніми поверхнями ковзати навіть легше, ніж Алісі кризь кролячу нору — ніяких зачіпок-підказок, жодної дидактики. Чистий тобі вуаеризм — зачудування життям й ані найменших спроб традиційного аналізу. Та водночас — напружене дослуховування-розрізнення, бо ж «у цих краях будь-яке слово, навіть Боже, губилося в пташиному гаморі». Ну, так: сучасний інформаційний простір — це безугавне банальне цвіріння, що замулює первісні сенси. А оскільки «говорити означає й існувати», — більшість балакунів є заручниками спотвореної семіотики. Повсякчас користуючись напампованими ГМО словами, вони не чують Вищих слів-переджень, прямують наосліп і прагнуть непотребу. Зрештою опиняються біля рибного корита: мовляв, «не пощастило».

Таких персонажів, екзистенційних лузерів, в «Оповідках Еви Луни» — хоч греблю гати. Але до кожної новели залітає якась біла ворона — той, хто осягнув магичну суть слова. Є тут справжні відунки, здатні вилікувати нашпитуванням потаємних слів навіть хронічних бандитів. Є ті, що прозріли запізно й заклали перед «жахливою пороженчею стількох неказаних слів». Дехто, нарешті, навчився мовчати-думати, адже зрозумів, що «він не міг заговорити з нею про це, бо в розмові одне тягне за інше і зрештою кажеш те, чого казати не хочеш». А хтось «збагнув, що слова живуть вільно й безладно, мов птахи, і людина з головою на плечах може їх ловити й продавати», — і став фокусником-екстрасенсом або ж політиком.

Отже, «Оповідки Еви Луни» — про слова-сенси, що впливають на людські долі. Своєрідні «сюжетні» заговори супроти символічного зурочення, бо «з іменами людей і взагалі живих істот треба добре пильнувати, адже, вимовляючи їх, ми торкаємо їхні серця й проникаємо в їхню життєву силу». Кожна з новел — не результат, а сам процес пізнання. Такі собі загадкові картинки, схожі на рентгенівські знімки



Чарівна... Розкішна... Абсолютно магична на всіх рівнях Cosmopolitan

без коментарів лікаря. Водночас розпливчасті й конкретні — неначе сни. Оповідання — як польоти уві сні та наяву (і, коли хочете, за своєю поетикою можуть бути порівняні з відомим фільмом Романа Балаяна).

Сни повсякчас виникають посеред оповідок Альєнде і роблять видимими справжні причини яви. Багатьом вдається приручити сни й навіть керувати ними («стільки років ходили, взявшись за руки, й спали в обнімку, що, якби схотіли, могли б опинитися в одному сні»). Часом трансперсональні експерименти призводять до кумедних трафунків, як-от: «Так уважно розглядав сплячу дружинку, що навчився відгадувати, що їй сниться. Еціо радо б віддав життя за те, щоб вона з такою ж силою відповідала на його почуття». Ясна річ, на цьому ґрунті ясно родить грибниця всляких ошуканців, про що свідчать газетні оголошення на кшталт «Полішную якість снів».

Але зона турбулентності, де химерно завихрюються яв і сон, — зовсім не туристичний напрямок. Тут буває несподівано небезпечно; смертельно небезпечно — як на кожного дилетанта, що раптом узявся гратися магичними сірниками. Яких монстрів можна зустріти за рогом, ми пам'ятаємо зі звіту про таку мандрівку, що її годі забути: Марина і Сергій Дяченки, «Печера» (Санкт-Петербург: Азбука, 1997). Щось подібне подибуємо і в Ісабель Альєнде, коли стикаємося з оцим монстром: «Страх сильніший за бажання, за кохання, ненависть, почуття провини, лють, сильніший за вірність. Страх — це щось неосяжне».

Природу страху досліджували чи не всі великі філософи, наприклад, Декарт. «Він каже: не треба бігти від предметів страху, тому що, біжучи, ви все одно страх із собою забере! А якщо підете на них з оголеною шагою, то переконається у тому, що це лише повітря й тіні» (Мераб Мармардашвілі. Картезіанські роздуми. — К.: Стилос, 2000). І так само великі письменники, наприклад, Кафка. Увесь латиноамериканський магичний реалізм — це, вважаю, змагання зі Страхом. З європейської відстані часом здається, що цей літературний напрямок виснувався саме з кафкіанського екзорсизму (принаймні, оповідання І.Альєнде «Маленький Гайдельберг» — родом звідти).

«Русській мір», спадкоємець «радянського способу життя», — це Кафка, втілений у життя. І він досі тисне на нас. Тож вивчати його твори варто з не меншою наполегливістю, аніж Шевченкові. Як і всі інші, суголосні. Інакше кажучи, якби «Оповідки Еви Луни» переклали у нас раніше — може, ми не так злочинно легковажили б символікою, через що, значною мірою, і спалахнула донбаська пожежа.

Звісно, нам важко до кінця осягнути триб чилійського буття. А проте часом здається, що Альєнде описує світ Донбасу: «Історії накопичених злиднів і несправедливостей». Краєвиди, де «лише смітники вказували на те, що тут живуть люди», і де «спека й пилюка проникає кризь шкіру й осідає в душі». Й тому «через втому і нудьгу в них починалися галюцина-

ції». Навіть тамтешні «ополченці» здебільшого рекрутовані з особин, упізнавано не обтяжених знаннями й уміннями («єдине, що він навчився вправно робити, — це триматися на велосипеді»).

Але й ця вбога чилійсько-донбаська цивілізація, пострадянська й посткафкіанська, також прагне щастя. От, лишень, якесь воно у них надто сумне — «мусила тягти важкий віз своїх мрій». Так буває, коли людині відбирають сьогодення заради примарного майбутнього. «Обіцянка щастя робить людину нещасливою», — формулює цей парадокс сучасний голландський філософ Сібе Шаап, аналізуючи різні людиноненависницькі доктрини — Леніна, Гітлера, Мао. І переконує: тільки «вічна прив'язаність до сьогодення має вимір майбутнього. Фатальність вічного сьогодення є необхідністю» (Мстива отрута: Ріст невдоволення. — К.: Видавництво Жупанського, 2015).

Власне, оповідання Ісабель Альєнде — про те, що відчуття щастя можна вхопити лише у дні сьогоднішнього. Але для того треба подолати отой страх, а спочатку розпізнати його. Підступність його в тому, що маскується під ангела майбутнього й водночас погрожує минулим. Відтак, скасовує сьогоднішнє. В оповіданні «Зіпсоване дівчисько» йдеться про те, як можна блокувати пам'ять, аби вона не руйнувала сьогодення. Зрештою, письменництво як таке і є спробою вигнання бісів підсвідомої пам'яті: «Іноді, щоб позбутися якогось химерного спомину, треба розказати його як таку собі оповідку». Власне, це засадничий принцип психоаналізу: «Нужно вспомнить настолько, чтобы забыть» (Кларисса Пинкола Эстес. Бегущая с волками. Женский архетип в мифах и сказаниях. — К.: Софія, 2002).

«Оповідки Еви Луни» і є своєрідним психоаналітичним сеансом. Проте Ісабель Альєнде ніде не виказує лікарських амбіцій. Хто має очі-вуха — побачить-почує. А решта може читати ці оповідки, як римейк «Тисячі й однієї ночі». Або лише заради знаходження перлин спостережливої адекватності.

Та хоч-не-хоч, під кінець таки стаєш шукачем смислів, тлумачем символічних кросвордів, яких повно за вікном кожного читача. Стаєш упорядником власної свідомості, уважним до знаків-проявів, які поки не мають назв-характеристик. Словом, переймаєшся обмірюванням світу — як ото в дивовижному романі сучасного швейцарського письменника Данієля Кельмана: «Пагорб, про який не знаєш, яка його висота, ображає Розум і змушує його непокоїтися. Не визначаючи щоразу місяця свого перебування, Людина не може просуватися вперед. Загадкою, нехай і невеликою, не можна нехтувати» (Обмірювання світу. — Л.: Піраміда, 2013). ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Кури весни також дуже чекають! Навіть яйця вони найщедріше несуть навесні, і для того в них також є багато причин. Майже таких, як у людини, бо навесні і працездатність вища, і настрої та натхнення ліпші, та й загалом весна сприяє небаченій продуктивності!

Користь — плюс плюсом поганяє!

Треба правильно і збалансовано харчуватися, усі про це знають. А яка дуже важлива складова цього балансу? Так, так, яйця.

Про користь цього продукту, особливо останнім часом, говорять дієтологи. Все переконливіше розвінчується міф про шкідливий холестерин, який містить яйце. Аргументи такі, що цей продукт містить усього 180-186 мг ліпідів (жирів), тоді як печінка виробляє близько тисячі-двох тисяч мг холестерину щодня. Яйця можуть фактично замінити шкідливий холестерин здоровим. До складу яєць входить вітамін D, необхідний для засвоєння організмом кальцію і підтримки здоров'я зубів та кісток.

Вітаміни, які є в яйцях, — просто необхідні людині: А, D, Е, В3, В6, В12, фолієва кислота, холін. У них — і багато мікроелементів: йод, цинк, кальцій, магній, залізо і фосфор.

Малокалорійні, завдяки лецитину і холіну вони сприяють виведенню жирів і холестерину з організму, що важливо для тих, хто піклується про свою фігуру. А найголовніше, яйця — натуральне джерело білка, що робить його практично незамінним продуктом харчування для кожного з нас.

Ода омлету

Напевне, вона таки є, і не одна, а якщо немає, створимо власну. Тому що омлет — це безліч смаків, відчуттів і вражень у найкориснішому поєднанні. Омлет на сніданок — це смачний і ситний початок дня. Їжте його щодня і почувайтеся чудово!

А приготувати його може кожен, навіть не знаючи жодного рецепта. Потрібні овочі, зелень і яйця. Гриби, м'ясо, бекон, сир — також чудове доповнення до яєчної основи. Почніть з омлету з овочами (або з овочами та шинкою, або, замість шинки, курячий фарш). Перець, помідори, шампінйони, цибулька, шинка, фарш (або все разом, або що знайдеться) злегка обсмажити на маслі, залити яйцями (два на порцію), збитими з молоком (дві столові ложки на яйце), посоленими і поперченими. Обсмажити з обох боків. Із подрібненою зеленою цибулькою буде дуже смачно, але якщо йти «в люди», то не менше смакуватиме з петрушкою чи кропом.

Сметанковий омлет із морквою, перцем і кабачками — також із переліку тих страв, які хочеться ще. Яйця збити, додати сметану (столову ложку на яйце), посолити і поперчити. Готувала такий у духовці (спробувала трохи змінити рецепт) — сподобалося особливо! На деко,

РЕЦЕПТИ

Знесла курочка яєчко

Поживно і кольорово з домашнім продуктом

змащене маслом, викласти подрібнені на кубики перець, кабачки і моркву, цибулю, порізану кільцями, щось «капустяного» (брала цвітну), вилити збиті яйця і поставити на 15 хвилин у духовку. Поки нарізається кріп для омлета, крається чорний хліб і готується чай чи кава, ваше яєчне творіння перетворюється на ніжний, духмяний і поживний сніданок. Хоча для вечері це також чудовий варіант.

Львів'янка Ольга Дудник пропонує зелений яєчний плячок, уява малює це як весняну кулінарну картину. Треба брати всю зелень, що вже з'явилася: цибулю, петрушку, шпинат, руколу, м'яту, кульбабу, зелений часник, кінзу тощо. Словом, рай для «трав'яних». Ще знадобиться 5 яєць, по ложці густої сметани, бринзи, кукурудзяної і пшеничної муки, порошку для випічки (на кінчику ножа), сіль, перець, мускатний горіх, імбир мелений, кмин, перець чилі.

Зелену цибульку дрібно порізати і трохи притушкувати на олії, додати шпинат і також притушкувати. Тим часом порізати іншу зелень досить дрібно. Яйця збити, розколоти зі сметаною, приправами, обома видами борошна і порошком до випічки. Додати до яєчної суміші зелену порізану і ту, що притушкована, бринзу і все добре вимішати.

Деко застелити пергаментом, вилити суміш і поставити в духовку хвилин на 15 (щоб схопилося і ледь підрум'янилося по краях). Пряний, корисний, смачний плячок-омлет готовий. Смакує сам або зі сметаною, або з якимось іншим соусом.

І незвичайний рулет

Такий є! Готується геніально просто: 3 яйця збити з ложкою крохмалю, посолити, поперчити. Вилити на змащене маслом скоровідку, прикрити кришкою. Коли підсмажиться — перевернути на інший бік. А начинки — які хочете: консерви, сирки, шпинат, гриби — все, що є у холодильнику, можна скомбінувати. Подрібнити обрані інгредієнти і загорнути в рулет.

Котлети — як курчатка. Бо мають такий же яскравий колір і такі ж пухкі чи пухнасті. Отож 6 варених яєць натіраємо в глибоку миску, додаємо столову ложку борошна і 2 столові ложки манки, столову ложку йогурту чи сметани, солимо, мішаємо. Робимо котлети і смажимо на олії.

Оригінально фаршировані

У киянки Світлани Іванової є чудовий рецепт фаршированих яєць у шкаралупі. Такі святковому столу точно на-



Є яйця — буде сніданок, обід чи вечеря.

Фото з сайту pro.sp.ua.

дадуть оригінальності й ошатності!

Інгредієнти: варені яйця (10 штук), сире яйце, 100 г вершкового масла, пучок кропу, цибуля, сухарі, мелений перець, сіль.

Перед варінням яйця обов'язково помийте. Зварені яйця різким ударом ножа розріжте уздовж і акуратно вийміть білок із жовтком чайною ложкою. Мають лишитися «човники» зі шкаралупи. Яйця посічіть дрібно ножом, вимішайте зі смаженою цибулею (на маслі), подрібненим кропом, посоліть і поперчіть на смак. Приготовлену масу викладіть у шкаралупи, змочіть розкоченим з молоком яйцем фаршировану сторону, потім обмокніть у сухарі (теж тільки фаршировану сторону). Обсмажте яйця на маслі, знову ж таки з фаршированого боку. Прикрасьте на тарелі гілочками петрушки. Подайте гарячими з зеленим салатом.

Локшина не для вух!

Спробуйте домашню локшину і закохайтесь в неї, бо вона того варта.

На 100 борошна треба яйце і трішки солі. Беріть більше яєць і борошна, та й солі, бо всі хотітимуть цього творіння. Місити довго і натхненно, щоб тісто було гладким і структурним. Розкачати тоненько, посипати кукурудзяним борошном, щоб трошки підсохло. Перевернути тісто, щоб підсохло і з іншого боку.

Потім скрутити тісто і гострим ножом порізати локшину на смужки ба-

жаної ширини: на бульйон локшина краща, коли тонша, просто відварити як гарнір — ширша, для лазань — ще ширша. Смакуватиме все, побачите!

Дехто готує локшину тільки на жовтках, і від того вона ще смачніша і барвистіша. Куди подіти білки — буде далі.

Наразі — про ще одну надзвичайно легку і смачну страву. Домашній сметанково-яєчний сир. У нього така ніжна структура і він настільки смачний, що запросто підійде для особливих випадків. А готується швидко і просто.

Потрібно: 1 л молока, 200 г жирної сметани, 4 яйця, повна чайна ложка солі.

Спочатку потрібно закип'ятити молоко, розчинивши в ньому сіль. Потім в окремій посудині збити яйця зі сметаною. У кипляче молоко тоненькою цівкою влити сметанково-яєчну суміш, весь час помішуючи. Варити хвилин 5-6, доки сироватка не почне відділятися від сиру.

Перелити масу на сито або друшляк, застелені марлею, щоб стекла сироватка. Покласти на сир тарілку, а на неї — щось важке, щоб утворився прес, і залишити на 4-6 годин. Дістати з марлі і зберігати в холодильнику. Якщо щось залишиться після дегустації.

Два яйця не те що можна, а й потрібно їсти кожному щодня, це радять навіть лікарі. А ми переконалися, що це — ще й надзвичайно смачно! ■

Тетяна ЗІНЧЕНКО

ДЕСЕРТ

Шеренги меренги

Штучки, які тануть у роті

Тема яєць буде не повністю розкрита без меренги — цих хмаркових, надзвичайно ніжних і особливо смачних кулінарних штучок, які у буквальному розумінні тануть у роті. Будь-яке свято з ними вдасться на славу! Але безе можна робити і на будень, таким чином і його перетворюючи на свято.

Приготувати їх зовсім нескладно, переконала киянка Світлана Омелянова. Вона розповідає секрети цієї крихкої, дуже ніжної, але неймовірно смачної справи.

Акуратно відокремити білки від жовтків у чистий сухий посуд. Зважити (на 100 г білків — 200 г цукру). Починати збивати на низьких оборотах міксера (це один із секретів), поступово збільшуючи швидкість, але не до максимальної. Коли будуть м'які

пілки, додавати потроху цукор.

Збивати на великих оборотах доти, доки цукор, якщо взяти масу двома пальцями і розтерти, майже не буде відчуватися (якщо і буде трошки — нічого страшного). Наприкінці додати пару крапель лимонного соку. Головне — не перебити, бо білки розшаровуються і стають не придатні до випікання. Деко застелити пергаментом, відсадити безе і випікати при 100 градусах при повністю закритих дверцятах духовки (між дверцятами і самою духовкою кладу коробку з сірників), тоді циркулює

повітря і виходить зайва волога. Випікати 1,5-2 години. Готове безе має легко відставати від пергаменту. Ніякого крохмалю і водяної бані.

Ну а якщо безе ще є в тортику чи плячку, то це кілька задоволень в одному! Оля Малаянук зі Львівщини вчить лекції плячок із безе — ананасово-кокосовий. Мрія, а не плячок, але рукотворна мрія.

Отож потрібно: для тіста — 4 яйця, склянка цукру, 2 столові ложки какао, 6 столових ложок води, склянка борошна, столова ложка амоняку (погасити оцтом).

Безе: склянка цукру, пачка кокосової стружки, 4 білки.

Крем: ананас — 450 г. Пропідити сік у склянку. До першої половини склянки додати пудинг сметанковий, до другої — масу з жовтків: 4 жовтки розтерти з трьома столовими ложками цукру. Все разом зварити.

Окремо 500 г масла збити з заварною масою, потім туди додати кубиками порізані ананаси. З першого тіста печемо 2 коржі. Коли охолонуть, між ними покласти безе. Зверху викласти 300 г родзинок, задалегідь замочених (я заливаю окропом, можна бренді). 2 плитки шоколаду розтопити, додати 100 г масла і полити родзинки. Якщо ваші рідні ще такого не куштували — не зволікайте! Нехай тішаться смачними виробами ваших рук! ■



Меренги. Фото Світлани ОМЕЛЯНОВОЇ.

**Андрій Павелко**
президент Федерації футболу України**«Сьогодні є можливість частинку футбольного свята передати по всій країні! Розпочинається подорож кубків Україною, і я впевнений, що кожне місто приєднається до цього фестивалю, а столиця незабаром приймє найкраще свято футболу, про яке тільки може мріяти кожен уболівальник!».**

Григорій ХАТА

■ ФУТБОЛ

«Ліверпуль» чи «Рома», «Реал» або «Баварія». Кожен із переможців цих півфінальних пар 26 травня зіграє у фіналі чоловічої Суперліги на київському НСК «Олімпійський». За два дні до цієї події в столиці України відбудеться й вирішальний поєдинок жіночої Ліги чемпіонів, путівки до якого наприкінці квітня розіграють «Манчестер Сіті» з «Ліоном» та «Челсі» з «Вольфсбургом».

Обидва «лігочемпіонські» Кубки вже в Україні. Минулого уїк-енду послі чоловічого та жіночого фіналів Ліги чемпіонів — Андрій Шевченко та Ія Андрущак — в урочистій обстановці на Хрещатику передали головні трофеї Суперліги меру Києва Віталію Кличку та президенту ФФУ Андрію Павелку.

«Я щасливий за нашу столицю і нашу країну. У цьому кубку закладена величезна історія — історія кращих команд і кращих футболістів, які щорічно змагаються у фіналі чоловічої Ліги чемпіонів. Я радий, що у нас є така можливість наживо побачити цей матч», — відзначив Андрій Шевченко. За словами столичного градоначальника, проведення фіналів ЛЧ у Києві — це нагода презентувати місто й загалом Україну десяткам тисяч футболістів-уболівальників, які прибудуть до нашої країни. А їх, як передбачають у КМДА, до столиці України завітає понад 100 тисяч з усього світу.

Поки ж вітчизняні чиновники готуються до грандіозного футбольного свята, «лігочемпіонські» кубки вирушили у турне Україною. У ФФУ вирішили, що у інших великих містах країни (Маріуполь, Херсон, Дніпро, Харків, Одеса, Львів) шанувальники футболу також мають стати

Історична можливість

Напередодні фіналу Суперліги-2018 в Україні розпочалося турне «лігочемпіонського» кубка

частиною великої історії й бодай доторкнутися до легендарних трофеїв.

Водночас можливість подивитися фінал Суперліги-2018 на НСК «Олімпійський» матимуть далеко не всі українці. Можна сказати, що такий шанс випаде одиницям. І питання не тільки в ціні квитків, яка складає 70, 160, 320 та 450 євро, та лотерейному характері їхнього розподілу. Вочевидь ледве частка квитків на чоловічий суперфінал, де гратимуть європейські гранди, дістанеться їхнім фанатам. На них, по суті, й чекатимуть найбільше в столиці. «Плануємо заробити на цій події близько 50 мільйонів євро. І це в десять разів більше, ніж становитимуть наші організаційні витрати (25 млн. гривень)», — наголосив керівник управління туризму та промоцій КМДА Антон Тараненко. Своя стаття фінансових витрат на Лігу чемпіонів-2018 передбачена й у державному бюджеті: 103 мільйони гривень виділив і Кабінет Міністрів. Усе, як видно, має бути на найвищому рівні, при тому, що УЄФА обіцяє не обтяжувати приймаючу сторону фінансовими проблемами.

Цікаво, що фінал жіночої Ліги чемпіонів користується значно скромнішим

Кубки жіночої та чоловічої Ліги чемпіонів у Херсоні.
Фото УНІАН.

попитом серед футбольних шанувальників. За вхід на стадіон «Динамо» 24 травня просять лише 70 або 100 гривень. Аби зробити цю подію привабливішою, ФФУ

разом із дружиною Президента України Мариною Порошенко ініціювало флеш-моб під назвою «запроси особливого друга на футбол».

■ БОРОТЬБА

Без фінансування та преміальних

Зважаючи на «автономність спорту», «спортивне» міністерство зняло свою пряму заборону на участь українських атлетів у змаганнях на території РФ

Григорій ХАТА

Одразу після завершення юніорського чемпіонату світу з хокею в дивізіоні ІВ у столичному Палаці спорту мала пройти світова першість із боротьби серед кадетів. Утім незадовго до її старту керівництво Об'єднаного світу боротьби перенесло ці змагання з України до Македонії, пояснивши своє рішення неможливістю української сторони повною мірою надати державні гарантії допуску для всіх учасників змагань. Слід відзначити, що проблемне питання стосувалося спортсменів із сусідньої Росії, котрі без погодження з Україною відвідували Крим після його анексії РФ.

Очевидно, не реагувати на гострі й болісні для себе політичні питання українська влада не може. Водночас у спортивному світі не люблять, коли високі чиновники так чи інакше втручаються в життя спортсменів, і наслідки такого впливу можна оцінити на прикладі кадетського ЧС-2018 із боротьби.

Не так давно у вітчизняному міністерстві молоді та спорту заборонили українським атлетам брати участь у змаганнях на території Російської Федерації. Підписуючи в березні той наказ, міністр Ігор Жданов визнав, що його відомство втручається дещо не в свою парафію, проте, як наголосив чиновник,

Вітчизняні борці вибороли право на участь у ЧС-2018 у Каспійську.
Фото з сайту ukrwrestling.com.

«на кожне правило є свій виняток».

Після того як на заключний етап Кубка світу з біатлону до Тюмені — через заборону «спортивного» міністерства — не потрапили вітчизняні «стріляючі лижники», під питанням також опинилася й поїздка українських борців на чемпіонат Європи до російського Каспійська.

І якщо у статуті Міжнародного союзу біатлоністів жодних санкційних пунктів стосовно неявки спортсменів на етап Кубка світу прописано не було,

то на борців — у разі їхнього демаршу з ЧС — може очікувати суворе покарання. І тут йдеться не тільки про позбавлення можливості брати участь у ліцензійних олімпійських стартах. Як покарання за неявку на ЧС для української команди називали й її трирічну дискваліфікацію.

Не дивно, що в Асоціації спортивної боротьби України (АСБУ) з великим побоюванням чекали наближення старту ЧС й, незважаючи на можливі іміджеві втрати, на своєму виконкомі вирішили таки

відправити борців на турнір до Росії, котрий розпочинається 29 квітня. «Офіційно рішення було прийняте з метою участі в континентальному чемпіонаті, для мінімізації ризиків, котрі очікували б спортивну боротьбу України через неучасть у цьому заході, і, відповідно, до положень Олімпійської хартії і Всесвітньої федерації боротьби», — заявили в АСБУ.

А трохи згодом із «пом'якувальним» наказом вийшло й «спортивне» міністерство, знявши пряму заборону на участь українських спортсменів у зма-

ганнях на території РФ. «Враховуючи автономність спорту і Олімпійську хартію, я не можу заборонити окремим спортсменам і тренерам змагатися за кордоном. Тому ми юридично уточнили цей момент у новому указі й заборонили державне фінансування виступів спортсменів національних команд України в турнірах на території Росії, гроші платників податків на це витратити не будуть, і спортсмени не отримають преміальних від держави за участь у таких турнірах. Міністерство і я особисто виступаємо проти участі збірних у турнірах на території Росії, відповідальність за участь у цих заходах несуть спортивні федерації», — заявив Ігор Жданов.

■ ХРОНІКА

Баскетбол
Чемпіонат України. Чоловіки. Суперліга. «Плей-оф». Матч за 3-тє місце (серія до трьох перемог). «Хімік» — «Миколаїв» — 71:60. Рахунок у серії — 1:0.

Хокей
Чемпіонат світу. Дивізіон ІВ. 2-й тур. Україна — Естонія — 0:2, Японія — Хорватія — 4:3, Литва — Румунія — 8:3.

Турнірне становище: Литва — 6, Японія — 5, Естонія — 4, Україна — 3, Хорватія, Румунія — 0.

ІЗ ПОПОВНЕННЯМ

Монархія трійцю любить

Прийшов на світ черговий претендент на британський трон

Славко ФЕРТ

У понеділок британська герцогиня Кейт Міддлтон народила третю дитину — хлопчика. Немовля вагою 3,83 кілограма прийшло на світ об 11 годині ранку за місцевим часом у шпиталі Святої Марії в Паддінгтоні. 36-річна мама і немовля почуваються добре. Спочатку їх відвідали у шпиталі батько герцог Вільям разом із двома старшими дітьми подружжя — чотирирічним принцом Джоржем та дворічною принцесою Шарлоттою, які побажали побачити братика. Уже через п'ять годин після пологів подружжя з малям на руках вийшло до людей, які зібралися під клінікою, та журналістів. А ще за дві години принц Вільям забрав дружину з новонародженим сином додому — в Кенсингтонський палац, перед яким зібралася натовп шанувальників британської монархії.

Хлопчик отримає ім'я найближчими днями. А поки що безіменний малюк буде п'ятим у черзі на успадкування британського трону. Британські ЗМІ повідомляють, що королева Єлизавета II сприйняла із захватом новину про появу на світ її чергового правнука. У піднесеному настрої перебувають і тисячі британців. Із нагоди появи на світ ще одного члена монаршої родини на телевізії Лондона закрутився світловий банер: «Це хлопчик!». Справа в тому, що подружжя вирішило не дізнаватися про стать майбутньої дитини заздалегідь, тому інтрига — хлопчик чи дівчинка — залишалася до щасливого завершення пологів Кейт Міддл-



Через п'ять годин після пологів Кейт із малям вийшла до людей.

тон. Тим часом букмекери вже роблять ставки на ім'я новонародженого. До п'ятірки найбільш імовірних імен відносять: Артур, Джеймс, Альберт, Фредерік та Філіпп.

Цікаво, що аж до 1977 року представники королівської родини народжувалися вдома, пише The Telegraph. Ба, більше, протокол наполягав, щоб при появі на світ спадкоємців

престолу завжди був присутній офіційний свідок, аби не було жодних підстав для сумнівів щодо легітимності наслідування. Єлизавета II усіх своїх дітей народила вдома. Але батько на той момент іще принцеси, король Георг VI, дозволив доньці першій обійтися без присутності секретаря, назвавши цю традицію «архаїчною».

ОВВА!

Пальчики оближеш і одружишся

Чи поведе гурман до шлюбу курку?

Адреналіна ШУГАЙ

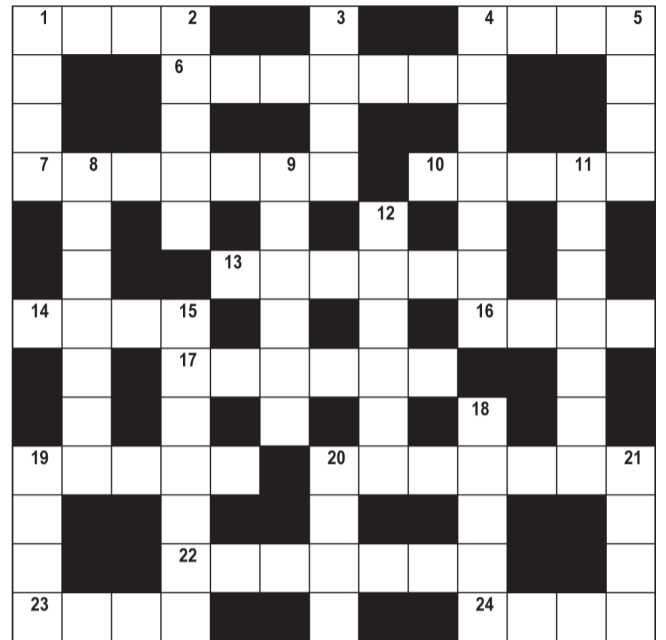
Власник британського ресторану «Шафран» у Нортгемптоні шукає клієнта, якому настільки сподобалася курка, що

він заявив про готовність одружитися з нею. Про це повідомляє The Mirror. Так, на гастрономічному сайті Just Eat чоловік на ім'я Люк залишив відгук: «Якби я міг одружитися з цією

куркою з карі й манго, то зробив би це без роздумів». Коли власник закладу Наз Іслам побачив цей пост, то оголосив, що ресторан покриє всі витрати та організує весілля на найвищому рівні, якщо Люк справді готовий на цей крок. І навіть упродовж року після весілля ресторан го-

товий безплатно забезпечувати «молодят» обідами. Бо бажання клієнта — закон.

За словами власника закладу, курятина з карі й манго є улюбленою стравою гостей у його ресторані. Але хвалять цю страву аж так оригінально — вперше.



КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №46

По горизонталі:

1. «Народе мій, до тебе я ще верну, як в смерті обернуся до життя» (автор). 4. Театральні фарби, за допомогою яких обличчя актора змінюють до невпізнаності. 6. Результат роботи художника. 7. Український бард і кобзар, лауреат гран-прі першого фестивалю «Червона рута-89». 10. Документ, який дає право на вселення у квартиру. 13. Столиця Слобожанщини. 14. Хижий птах, зображений на гербі Польщі. 16. Київський князь, який, за легендою, помер від укусу змії. 17. Спеціальний поточний банківський рахунок під заставу товарів, цінних паперів для оформлення позики на умовах сплати її в будь-який момент на вимогу однієї зі сторін. (по дзвінку). 19. Сторона прямокутного трикутника, яка прилягає до прямого кута. 20. Заборонений плід, бажання недозволеного. 22. Роман Ольги Кобилянської. 23. Партійне псевдо лідера Югославії з кінця Другої світової війни до 1980 року. 24. Палиця для гри в бейсбол.

По вертикалі:

1. Кількість років роботи, яка впливає на отримання пенсії. 2. Північноамериканська тварина із дуже неприємним запахом. 3. «По діброві вітер вис, гуляє по полю. Край дороги гне тополлю до самого долу. ... високий, лист широкий — нащо зер-

леніє? Кругом поле, як те море широке, синіє». (Тарас Шевченко). 4. Болгарська столиця гумору. 5. Отелло. 8. Листяний ліс на родючих ґрунтах, у якому переважає дуб. 9. Голова Верховної Ради УРСР, який у 1990 році склав свої повноваження і став заступником Горбачова. 11. Німецький філософ, колега Карла Маркса. 12. Шкіра голови з волоссям, яку індіанці знімали з голів своїх ворогів. 15. Чернець, герой трагедії Шекспіра «Ромео і Джульєтта». 18. Спеціальний крем із дрібними твердими частинками для зняття зі шкіри відмерлих лусочок. 19. Поле для гри в теніс. 20. Представник степового племені, що населяло південь України. 21. Струнно-щипковий музичний інструмент.

Кросворд №45 від 24 квітня



ПРИКОЛИ

— Чим відрізняється холостяк від одруженого?

— Холостяк сам робить хатню роботу, а одруженого дружина примушує.

Сара повертається з базару:

— Фімо, мені такого наговорили, такого.

— Скільки разів я тобі казав: не ходи туди, де тебе всі знають.

Зустріч двох старих приятелів.

Один каже:

— У тебе чудова дача, а яка машина! Тепер тобі, напевно, більше нічого не потрібно.

— Потрібно!

— Що?

— Алібі або протекція в прокуратурі.

Священик спостерігає за людиною, що грає в гольф. Гравець підходить і запитує:

— Святий отче, ви, напевно, вважаєте, що це гріх — грати в гольф у неділю?

— Сину мій, грати так, як граєш ти, — гріх у будь-який день тижня.

— Петровичу, ти не знаєш, коли в нас піст закінчується? Щоб можна було спокійно м'ясо їсти.

— А ти що, його не їси?

— Їм, але якось неспокійно.

ПОГОДА

26 квітня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, невеликий дощ, місцями грози. Вітер західний, 7-12 м/с. Температура вночі +12...+14, удень +21...+23.

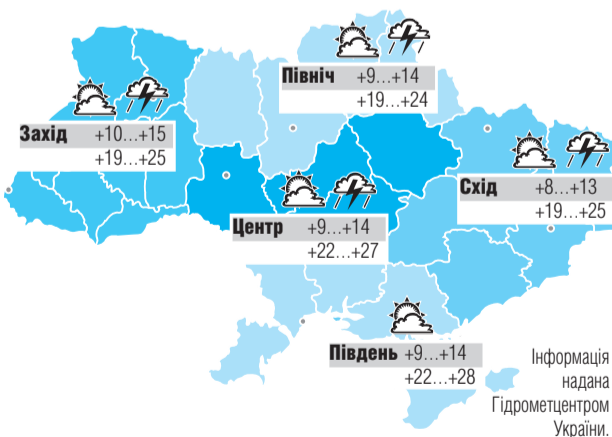
Миргород: невеликий дощ. Уночі +10...+12, удень +22...+24.

Вінниця: невеликий дощ. Уночі +11...+13, удень +22...+24.

Одеса: без опадів. Уночі +11...+13, удень +18...+20.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, помірний дощ. **Трускавець:** уночі +12...+14, удень +18...+20.

Моршин: уночі +12...+14, удень +19...+21.



Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:

03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон для довідок:

т./ф.: (044) 454-84-92

Рекламне бюро:

т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua

Відділ реалізації:

т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;

права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;

міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;

економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;

медицини — novyny4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;

соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками:

«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується

у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. 3009046

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок № 240

Верстка та виготовлення

фотоформ —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

тел.: 454-87-71

Газета виходить

у вівторок, середу,

п'ятницю — суботу (спільний номер)

Тираж 86734